75 років Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-5740
Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXV. Ч. 104. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 4-го ЧЕРВНЯ 1968 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 4, 1968 No. 104. VOL. LXXV.

КАТЕДРА УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ В ГАРВАРДІ ВЖЕ В ЦЬОМУ РОЦІ ПОЧНЕ СВОЮ ВИКЛАДАЦЬКУ, ДОСЛІДНУ І ВИДАВНИЧУ ПРАЦЮ

Вінніпеґ готується до гідної та достойної зустрічі з Кардиналом Сліпим

Кардинал Иосиф Сліпий (Портрет роботи Зиновія Онишкевича)

Вінніпеґ (Д. М.). — Як відомо з преси, українці Вінніпеґу і околиць будуть мати велике щастя вітати в столиці канадійської України нашого Верховного Архиєпископа Кардинала Иосифа Сліпого. Достойний Гість, приїхавши з Торонта, зупиниться у Вінніпеґу цілий тиждень, від п'ятниці 21-го до п'ятниці 28-го червня ц. р.

Святочний Діловий Комітет, який очолив о. д-р В. Кушнір і о. Семен Іжик як секретар, вже розвинув широку і живу діяльність, щоб ця зустріч випала якнайгідніше і найдостойніше. Програма вшанування і зустрічі, по затвердженню її нашим Митрополитом Кир Максимом, представляється в головних рисах так:

У п'ятницю 21 червня, о год. 5-ій по полудні, Кардинала привітають на летовищі Кир Максим, священики, представники різних центральних і місцевих установ та молодь в одностроях.

В суботу 22-го червня Кардинал в день відвідає наші монастирі, а вечером в готелі „Марлборо" відбудеться великий бенкет з привітами від урядових кол, міста, латинських Владик і Українсь-

(Закінчення на стор. 8-ій)

— КОРОТКІ ВІСТІ —

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ПОВІДОМИВ про збільшення відсотків від державних бондів із важністю від 1-го червня. Щадничі бонди ЗСА даватимуть відсотки на 10 центів більші, як досі, не $4.15 а $4.25. Це бонди серій Е та Г. Відсотки від так званих „Фрідом Шерс" збільшені з $4.74 до $5-ох, хто триматиме їх до часу зрілости, це значить чотири і півроку. Але прибутки з цих бондів в дійсності будуть менші, як 5 відсотків, бо хто купуватиме ці бонди „Фрідом Шерс", то мусітиме одночасно купити за таку суму бондів ощадностевих серій Е та Г.

ГУБЕРНАТОР РІЧАРД ГЮЗ ПРОСИТЬ президента Джансона про допомогу для шістьох повітів стейту Ню Джерзі, де минулотижнева повінь спричинила смерть шістьох осіб. 1 000 осіб мусіли втікати перед повінню зі своїх мешкань, а матеріяльні втрати виносять мільйон долярів. Вода в ріці Пассаїк піднеслася на більше як 4 стопи та спричинила повінь в повітах Пассаїк, Морріс, Берґен, Юніоні, Міддлесекс і Ессекс. Уряд Цивільної Оборони оцінює шкоди в повіті Берґен на $3 мільйони, в Юніон — $2 мільйони, в Міддлесекс — $200.000. Всю шкоду обраховують на $10 мільйонів.

ОПИТУВАННЯ Д-РА ҐЕЛЛУПА ВИЯВЛЯЮТЬ, що віце-президент Гюберт Г. Гомфрі втішається понад чотири рази більшою популярністю серед демократичних голов повітових організацій, як сенатор Роберт Ф. Кеннеді. Опитувано 1 560 голов повітових демократичних комітетів. Гомфрі дістав 70 відсотків голосів, Кеннеді 16 відсотків, а сенатор із Міннесоти Юджін Мек Карті — 6. 8 відсотків опитуваних були нерішені. Кеннеді виявив найменшу популярність в південних стейтах. Ці самі опитувані демократи вважають, що республіканську номінацію здобуде Ніксон (78 відсотків), за Рокефеллером заявилося 15%.

НІКСОН ПРО АДМІНІСТРАЦІЙНИЙ ДОСВІД нюйоркського губернатора Рокефеллера. Рокефеллер сказав був, що Ніксон є здібним законодавцем (був довгі роки конгресменом, сенатором і 8 років віце-президентом), але не має адміністраційного досвіду. На це відповів Ніксон, що коли б він сам був губернатором, то хвалився б своїм досвідом на цьому пості. Але Ніксон підкреслив те, що Рокефеллер не має жадного досвіду в закордонній політиці, а він, Ніксон, впродовж 8-ох років мав нагоду пізнати проблеми закордонної політики, беручи постійно участь в нарадах Крайової Ради Безпеки. Ніксон повздержливо критикував Рокефеллера, не хотячи розбивати Партії.

ЗСА І СССР ДЕЩО ЗМІНИЛИ текст проєкту договору проти поширення атомової бомби, взявши на увагу опозицію збоку багатьох неатомових держав. Однак амбасадор ЗСА в ОН Артур Ґолдберґ звернув увагу, що текст того договору був узгіднений впродовж переговорів між ЗСА і СССР, що тривали роки, тому основно змінити його неможливо. Переведені зміни стосуються більшої ґарантії для неатомових держав щодо користування атомовою енерґією для мирових цілей та виразнішої обіцянки, що ЗСА і СССР будуть переговорювати про обмеження свого дальшого атомового збросння. Цей договір є предметом затяжних дебат в Політичній Комісії Об'єднаних Націй з участю всіх членських держав ОН.

ПІД ЧАС ВИБОРІВ У ТУРЕЧЧИНІ ЗГИНУЛИ в минулу неділю 2 червня (на Середньому Сході був уже понеділок 3 червня) найменше 15 осіб і коло 50 було ранених. Один кандидат застрілив другого, а один турок пробив на смерть ножем свого брата у виборчій домівці на тлі суперечки щодо кандидатів. 14 мільйонів турків мали виборче право. Вибирали третину сенату, посадників і міських радників та 5 членів нижчої палати парляменту на звільнені місця.

В ІТАЛІЇ СВЯТКОВАНО 22-ГІ РОКОВИНИ проголошення республіки. У Римі відбулася велика військова парада, на якій Італія заманіфестувала свою збройну потугу. Дефіляду прийняв президент Джузеппе Сараґат.

У ВАШИНҐТОНІ ВІДБУВСЯ ВЕЛИЧНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ

Вашинґтон. — В суботу 1 червня з ініціятиви УККА тут відбулись маніфестації, протестаційні марші та ювілейний заключний бенкет на відзначення 50-річчя проголошення Української Державности. Маніфестації відбулись біля пам'ятника Т. Шевченкові, біля совєтської амбасади, біля щоденника „Вашинґтон Пост" і перед Білим Домом, на підтримку американських вояків у В'єтнамі та з закликом до американського уряду активніше сприяти справі визволення поневолених націй і боротьбі проти „комунізму" — імперіялізму Москви і Пейпінґу. Увечорі того ж дня в присутності понад 500 різнонаціональних гостей, відбувся заключний ювілейний бенкет, з головною промовою лідера меншости в Конґресі, конґресмена Джеральда Форда, зверненням президента УККА д-ра Л. Добрянського та ін. Бенкетом проводив екзекутивний віце-президент УККА Иосип Лисогір. У святкуваннях взяли участь мистецькі сили: Капеля Бандуристок з Дітройту і Танцювальна Група „Верховинці" з Нюарку. Через телевізію у Вашинґтоні того ж вечора було передане інтерв'ю з членом Екзекутиви УККА д-ром Володимиром Душником про 50-ліття відновлення Української Державности і сучасну боротьбу України та ін. поневолених націй за свої права. Докладний звіт про цей Український День, проголошений 1-го червня в Дистрикті Колюмбії посадником столиці Волтером Вашінґтоном, з участю амбасадорів і представників амбасад різних вільних країн світу, буде надрукований в черговому числі „Свободи".

В'єтнамські комуністи кпинами відповідають на мирові заяви ЗСА

Париж. — На 6-му з черги засіданні Паризької конференції ЗСА й Північного В'єтнаму голова північнов'єтнамської делеґації Хуан Туі заявив, що коли ЗСА вимагають паралельної акції від Північного В'єтнаму щодо бомбових налетів, то у відповідь на припинення Америкою всіх налетів проти Північного В'єтнаму та всіх інших ворожих супроти нього актів, Північний В'єтнам готов припинити всі свої налети проти Америки і всі інші ворожі проти неї дії. Коли ж голова делеґації ЗСА Аверелл Гарриман назвав заяву Хуана Туі фантастичною суґестією і закликав його, щоб той виразно заявив, що Північний В'єтнам не буде вороже виступати проти Південного В'єтнаму, то названий в'єтнамський комуніст вилаявся знову, що це „очорнювання" Північного В'єтнаму, коли закидається йому висилання до Південного В'єтнаму реґулярного війська та що це наклеп — закидати Північному В'єтнамові агресію. Тоді Гарриман пригадав, що 26 травня ц. р. 320-та дивізії реґулярної армії Північного В'єтнаму переступила здемілітаризовану зону в південному напрямку й заатакувала американські позиції біля м. Донґа. Гарриман рішуче заперечив північно - в'єтнамській делеґації право виступати в імені нібн „єдиного В'єтнаму — єдиного в'єтнамського народу", звернувши увагу, що коло 60 держав з різних частин світу визнають Південний В'єтнам, як суверенну державу і що Південний В'єтнам взяв уже участь в 48 міжнародних конференціях. Однак північно - в'єтнамські комуністи знову не захотіли ввійти у ділові наради на тему передумов припинення американських бомбових налетів проти Північного В'єтнаму й далі вимагали, щоб ті налети припинено „беззастережно", як і „всі інші ворожі дії". Зате в 15-хвилинніх перерві члени обидвох делеґацій „чемно" пили чай і обмінювались невинними заввагами.

15 країн заснували Міжамериканську Раду для акції проти недоїдання

Маямі, Флорида. — 15 латинських американських держав і ЗСА заснували організацію, яка має координувати публічні й приватні змагання в тому напрямку, щоб поборювати голод та недоїдання в Латинській Америці. Ця організація називається Міжамериканська Рада для акції проти недоїдання (скорочена назва еспанська СІМА). Головна квартира цієї організації міститься в Маямі на Флориді. Представник ЗСА на нарадах Лїонард Вольф заявив, що дотеперішні заходи в поборюванні голоду і недоїдання зовсім невистачальні, однією з недостач — це те, що немає концентрації акції. В Чіле аж 130 організацій займаються допомогою голодним і недокормленим. Л. Вольф ствердив, що ще ніколи не було стільки голодних дітей в Латинській Америці, що тепер.

Видатне підвищення інж. Атанаса Кобрина

інж. Атанас Кобрин

Боффало, Н. И. — Голова Комісії по боротьбі з наркотиками у стейті Ню Йорк Л. П'єрс повідомив 29 травня, що інж. Атанас Кобрина призначено на посаду доглядника в реґабілітаційному центрі „Мастер Парк" у Боффало. Таким чином він став відповідальним за все плянування й скеровування організаційно - бизнесової праці в тому центрі, за виключенням відділів, де проводиться лікування хворих. „Мастер Парк" це один із дев'яти реґабілітаційних центрів у стейті Ню Йорк. Інж. А. Кобрин, ветеран корейської війни, закінчив відділ провадження адміністрації в Боффолівському університеті і продовжує студії в Ніяґарському університеті. Він є довголітнім головою Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Боффало, був делеґатом від 127 Відділу на 26 Конвенції УНСоюзу. Син інж. Кобрина Зенон виявив себе на Союзівці одним із кращих молодих пливаків. Вся родина інж. Кобрина належить до УНСоюзу.

Настрої у Франції — у користь де Ґолля

Париж. — Всі познаки вказують, що през. Шарль де Ґолль, чи пак його партія виграє парляментарні вибори, заповіджені на 23 червня ц. р. У теперішньому 487 - членному парляменті де-ґоллісти мали 199 мандатів і були залежні від спілки з правою Незалежною партією, яка мала 43 мандати. Тепер де-ґоллісти сподіваються дістати абсолютну більшість у парляменті. Вони йдуть до виборів під гаслами: „трикольоровий прапор Франції проти червоного прапору, порядок проти хаосу, патріотизм проти підривної роботи, демократія проти комуністичної диктатури". Всі політичні партії проголосили свою участь у виборах а робітничі спілки відкликали свої попередні політичні вимоги та заявили, що змагають тільки до покращання матеріяльно-соціяльних умовин праці й заробку. Проте ситуація все ще хаотична. З одного боку різні фабрики відновили працю й відчувається відворот від генерального страйку, з другого боку в деяких галузях промислу робітники наполягають на продовжування страйку, якщо не осягнуть максимум своїх вимог. Уряд підписав умови праці з спілками державних службовиків, робітниками державних копалень вугілля та комунікаційної системи в Парижі. Зате, наприклад, робітники сталевого промислу виявляють непоступливість.

Палять „Собор" Олеся Гончара

Гельсінкі, Фінляндія (УІС „Смолоскип"). — В Києві поширилась вістка, що зразу після партійної наради письменників в Києві, 29 квітня 1968 р., на якій піддано гострій критиці новий роман Олеся Гончара „Собор", група розагітованих комсомольців напала в Харкові на одну з книгарень, куди тільки-що доставлено книжку з друкарні. Комсомольці мали насильно вирвати кілька сот книжок і на одній з харківських площ, обілллявши нафтою, спалити їх. Все це мало відбуватись під антирелігійні й антиукраїнські вигуки в присутності міліціонерів. „Собор" — це найновіший твір одного з найвизначніших сучасних українських письменників Олеся Гончара, який якраз в цьому 1968 році відзначав своє п'ятдесятріччя. О. Гончар є членом партії, був вибраний в 1958 р. головою Спілки Письменників України (СПУ), а на попередньому з'їзді СПУ в 1966 р. — першим секретарем. За свої твори він був багато разів нагороджуваний, він лауреат Ленінської і Шевченківської премій. О. Гончар є депутатом Верховної Ради СССР і членом ЦК КПУ. Згідно з захалявними матеріялами з України, зокрема листами В. Чорновола, О. Гончар разом з іншими письменниками та вченими України, став в обороні арештованих і переслідуваних українських культурних діячів і інтервеніював в їхній справі перед різними совєтськими органами.

Роман О. Гончара „Собор" був вперше надрукований в київському журналі „Вітчизна" (ч. 1, 1968), який появився тиражем в 19,069 примірників. В серії „Романи й повісті" з датою січень 1968, цей роман появився у київському видавництві „Дніпра" тиражем у сто тисяч примірників. Книжкове видання „Собору", на дешевому папері і в дешевому оформленні, в ціні всього 29 копійок, було призначене для масового українського читача і воно появилось саме в переходовому часі перебирання влади секретаря ЦК КПУ по ідеологічних справах Ф. Овчаренко від А. Скаби. Ще напередодні наради 29 квітня і зразу після неї вийшла заборона продавати книжку в магазинах. Тисячі примірників були знищені в Харківській друкарні ім. Фрунзе, інші були вилучені з кіосків і бібліотек. В Україні поширюється також захалявне видання „Собору" в його первісній версії. Друкована версія „Собору" у „Вітчизні" і окремою книжкою є в багатьох місцях спотворена совєтською цензурою.

Офіційні критики нападають на молодих українських поетів

Київ. — Крім вимог до письменника Олеся Гончара, щоб він „покаявсь" за свій новий роман „Собор", партійна критика на сторінках „Літературної України" нападає також на літературну молодь, найбільше на поетичний молодняк. Особливо різких нападів зазнало багато юних авторів, твори яких опубліковані у збірнику - бібліотеці молодих поетів під назвою „Арфа", що вийшли у В-ві „Молодь". У „Літературній Україні" з 19 травня сказано: „Коло їхніх героїв, як правило досить обмежне і одноманітне. Це сліпий, знімілі очі якого вибухають „мукою бажання — побачити, прозріти, покохать", це божевільний дід, що „себе продає на базарі, щоб собі заробить на труну", це старий з милицями, що просить милостиню, це інвалід у візочку — „двотретинний, сивий чоловік", це „старий пожовклий тракторист", що „лежить у тиші тубдиспансерній", це молодиця, яка продає калину („червоні сльози") на Житньому ринку, бо „сину потрібні до літа черевики", а „сало скінчилося в бодні, а батько повіявсь по світу..." і т. д.". Роздумуючи над словами молодої поетеси В. Отрощенко про країну, де „вдосталь блиску, бруду, гаму, а небонька нема ні грама", критик О. Василенко б'є на сполох і називає багато прізвищ з-поміж 17-20-літніх, які не йдуть за вимогою „соціялістичної поезії — боротись за комунізм". „Літературна Україна" зазначає, що „громадянськість нашої поезії не має нічого спільного з кокетуванням, із прозою, крикливими сентенціями. А саме в таку позу стають іноді автори „Арфи" Леся Тиглій, Володимир Базилевський, Валентина Отроценко, Лесь Танюк, Олександер З а в городній, Оксана Сенатович та інші".

„ЗА СОЛІДАРНІСТЬ З УКРАЇНСЬКИМ НАРОДОМ"

З уваги на важливість одержаних і опублікованих в останніх місяцях матеріялів з України та загальне зацікавлення ними, в цьому числі „Свободи" друкується окрема 4-сторінкова вкладка „ЗА СОЛІДАРНІСТЬ З УКРАЇНСЬКИМ НАРОДОМ". Матеріяли до цієї вкладки зібрані і зредаговані Українською Інформаційною Службою „Смолоскип".

ГАРВАРДСЬКИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ ВІДБУВ НАРАДИ, УСТІЙНИВ БЮДЖЕТ, ЗАТВЕРДИВ ПЛЯН ПРАЦІ

проф. д-р Омелян Пріцак

Кембридж, Масс. Катедра Українських Студій в Гарвардському Університеті вже в цьому році, з початком нового 1968-69 академічного року, почне свою викладацьку, дослідну і видавничу працю. Ці справи були предметом окремих нарад Гарвардського Комітету Українських Студій, докладні інформації про які надіслав голова Комітету проф. д-р Омелян Пріцак які нижче друкуємо:

НАРАДИ ГАРВАРДСЬКОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ

Дня 22-го травня 1968 р. (год. 12.30-2.30) у приміщенню факультетського клюбу відбулося чергове засідання Гарвардського Комітету Українських Студій у формі робочого ланчу. Присутні були професори: Омелян Пріцак — голова, Горас Лянт, Ричард Пайпс, Ігор Шевченко — члени.

Основні проблеми були:

1) підготовити проєкт бюджету на акад. рік 1968 69 для апробати деканові Гуманісничного Факультету;

2) випрацювати напрямні бібліотечної та видавничої діяльности.

Базою для бюджету був вплачений ФКУ „ендавмент" на день 22 травня 1968 р. Він виносив $ 360.000; але тому, що президент ФКУ заповів, що до кінця травня перешле принаймні дальших $ 40.000, можна було брати як вихідну точку суму $ 400.000, що дає у відсотках $ 20.000.

Виходячи із положення, що завданням проєктованих катедр українознавчих студій є не тільки викладацька, але ще дослідницька і видавнича діяльність, Комітет рішив запропонувати деканові такий розподіл:

1) половину суми ($ 10.000) призначити як платню для гостинного професора;

2) другу половину розбити на дві рівні частини: $ 5.000 до диспозиції бібліотеки, для посилення фонду призначеного для україно-знавчих колекцій.

3) $ 5.000 призначити на видавничу справу.

Гостинний професор матиме потрійне завдання. З одної сторони він буде проводити педагогічну працю з аспірантами та студентами, з другої продовжувати свою дослідницьку працю, з третьої — проводити ревізію багатих українознавчих фондів бібліотеки по своїй спеціяльності і подавати дирекції бібліотеки та комітетові відомості про прогалини, які в першу черґу треба заповнити.

Як це було вже подано в пресі, комітет рішив рекомендувати деканові запросити як першого гостинного професора (на акад. рік 1968/69) відомого українського історика професора Олександра Оглоблина. На бажання комітету проф. О. Оглоблин подав як тему свого першого семинара „Вибрані питання історії та історіографії України 17-18 вв." Семинар відбуватиметься один раз у тиждень (дві години) і буде зачислений („на кредит"), цебто повновартісний. Він провадитиметься українською мовою.

До голови Комітету уже надійшли зголошення восьми аспірантів, що хочуть взяти названий семінар, крім того, комітет дістав інформації від секретаріяту Вищої Школи (Graduete School), що два аспіранти, діставши стипендії від кількох університетів, рішили вибрати Гарвард з огляду на те, що там будуть повновартісні українознавчі студії.

Комітет уважає це добрим знаком. Питання чи будуть студенти (що нераз хвилює наше громадянство) розв'яжуться позитивно. Студенти є, хоч курс ще офіційно не проголошений!

Голова Комітету зреферував висліди своєї кореспонденції з ведучими міжнарод-

(Закінчення на стор. 8-ій)

КОЖНИЙ ДОЛЯР ДОПОМАГАЄ

До $10 000, що їх пожертвував на фонд Катедри Українознавства зі своєї каси Український Народний Союз та до тисяч і десяток тисяч долярів, що їх пожертвували на ту преважливу ціль Відділи та члени УНСоюзу, долучилося ще $250.00, що їх склали поодинокі члени Головного Уряду УНС замість квітів на могилу покійного головного касира УНС сл. п. Івана Кокольського. Вдова по Покійному, пані Анна Кокольська, зі свого боку пожертвувала на ту ціль $25.00.

Пластова молодь відбула своє Свято Весни

Іст Четген, Н. И. — В суботу і неділю, 1-го і 2-го червня, тут на пластовій оселі „Вовча Тропа" відбулося традиційне пластове Свято Весни. В ньому взяло участь майже 500 юнаків і юначок з пластових станиць: Ню Иорк, Бріджпорт, Коговз, Ню Гейвен, Нюарк, Джерзі Сіті, Йонкерс, Ню Бронсвік, Елизабет і Пассейк. Свято підготовили і ним проводили Загін „Червоної Калини" і Курінь „Чорноморські Хвилі". Відбулося це Свята Весни в Золоті Роковини Української Державности під кличем слів поета В. Симоненка: „Народ-мій є! Народ мій зважди буде!" В суботу 1-го червня пластуни відзначили пам'ять померлого недавного осново-положника Пласту д-ра О. Тисовського Дрота жалобним апелем. Того ж дня відбулися тереновi гри, а вечером ватра. В неділю 2-го червня були відправлені дві Служби Божі. Дощ перешкодив дещо в спортових змаганнях. У висліді точкування перші місця в пластовому змазі здобули: юнаки — 21 Курінь ім. Є. Коновальця в Ню Иорку і юначки — 30 Курінь ім. С. Галечко в Ню Иорку.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Ict. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. В Джерзі Ситі і закордоном: На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Архипастирські відвідини

Велика радість і велика честь зустріне наших братів по той бік ріки св. Лаврентія в Канаді, коли у половині червня цього року завітає до них найдостойніший з достойних гість, Первоієрарх Української Католицької Церкви, Її патріярхорівний Верховний Архиєпископ і Кардинал Блаженніший Йосиф Сліпий. Приїжджає він на соборне запрошення всіх місцевих українських католицьких Владик, що є формальним віддзеркаленням задушевних прагнень і сподівань не тільки всіх українців католицького віровизнання в Канаді, але й цілком певно кожного українця. Що більше, можна мати певність, що не тільки українці в Канаді, але й всі їхні співгромадяни з найбільшою радістю та найбільшими почестями приймуть і привітають Первоієрарха Української Католицької Церкви, який доказав, що людина великої любови, непохитної віри та сильної волі може успішно протиставитись навіть могутній, безбожницькій імперії.

Українці в З'єднаних Стейтах Америки поділяють радість своїх братів у Канаді, але ця радість була б ще більша, якщо б і вони мали подібну нагоду у своїй країні виявити свою любов і пошану своєму Архипастиреві. Очевидно, що тисячі й тисячі з них скористають з добросусідських відносин між двома країнами і поїдуть до Канади, щоб там єдиним українським серцем і єдиними українськими устами привітати і вшанувати того, хто своїм ісповідництвом, своїми терпіннями і своєю непохитністю здивував світ та прославив не тільки очолювану ним Українську Католицьку Церкву, але й ввесь український нарід. А беручи участь в урочистостях привітання та пошани для Первоієрарха Української Католицької Церкви на канадійській землі, українці Америки і Канади разом заманіфестують свою єдність та свою відданість найкращим ідеалам українського народу, і тому, що ці ідеали обстояв і їх переконливо репрезентує.

Проти „тоталітарного комунізму"

Майстер від несподіванок — французький президент Шарль де Голль зробив у четвер минулого тижня нову несподіванку Франції і цілому світові: замість зректися президентури й визнати свою поразку, як цього сподівалися французькі коментатори, він загрозив ужиттям військової сили, щоб привернути лад, і виступив гостро проти „тоталітарного комунізму, мариво якого звисло над Францією. Очевидно, — заявив де Голль, — „на початку він був би пофарбований оманним зовнішнім виглядом, із використанням амбіцій і ненависти відсунених політиканів. Але після того ті люди не матимуть більшої ваги, як їхня власна, не дуже висока . . ."

Цей останній виступ де Голля вартісний власне його ствердженням перед цілим світом, що „тоталітарний комунізм" є найбільшою загрозою для самостійного, державного існування будь - котрої країни. Повна люті негайна реакція французької компартії найкраще свідчить про правильність поглядів де Голля. Можливо, що хід подій у Франції протягом останніх двох тижнів не був безпосереднім наслідком комуністичного плянування. Можливо, — як пишуть свідки тих подій, — сам провід французької компартії був заскочений хвилею диких страйків. Проте анархічний клімат Франції, який тепер виявився, був наслідком методичного й плянового затруювання атмосфери комуністичною пропаґандою.

Від часу Великої французької революції у Франції голосували за комуністичний список, як найбільш опозиційний супроти кожночасного уряду. Тому формально компартія збирала там у кожних виборах масу голосів. Але французький нарід не хоче комуністичної влади, не хоче „тоталітарного комунізму", за висловом де Голля. І ще менше хочуть його опозиційні некомуністичні французькі партії. Тому є надія, що у Франції не буде громадянської війни. Виступ де Голля відіграє ролю дзбанка холодної води на голови всіх тих лівих партій, які разом із комуністами мали б творити нову урядову коаліцію. Очевидно, що де Ґолль має повну рацію: ті інші партії і їхні лідери були б тільки прикрасою на перший час, а швидко потім вони так само зникли б, як зникли в усіх країнах, де запанував „тоталітарний комунізм".

„ПРЕДКИ ВСТАЮТЬ З МОГИЛ"

Париж. — Такими словами привітав поет Павло Тичина у 1917 році відродження України після упадку царського режиму в Росії. Дійсно: здавалося сусідам українського народу, що Україна „цвіллю зацвіла" і вже не встане з мертвих. Але сталося чудо — „краса відродження країни", як писав поет Олесь.

Треба, одначе, згадати також наших політиків - науковців і публіцистів, які ще перед 1917 роком сміливо, з надіями дивилися в майбутність українського народу.

Михайло Драгоманів (1841-1895) перший звернув увагу на процес відродження так званих „неісторичних" націй. Драгоманів називав бездержавні, покривджені історією народи „плебейськими": вони втратили свої вищі верстви — шляхту, буржуазію, духовенство — на користь панівних націй, і їхня національність — мова, народні звичаї і характер — збереглися тільки серед селян та робітників.

Драгоманів у своїх націологічних (слово „націологія" створив українець — Ольґерд Бочковський — у XX віці) працях описав процес денаціоналізації і відродження „плебейських" народів у різних країнах Европи.

Бочковський продовжив цю працю Драгоманова. Він, професор Української Господарської Академії в Подєбрадах (Чехія), мандрував по землях Західньої Европи, вивчав мови „неісторичних" чи „плебейських" народів і зібрав багато цінного матеріялу про ці народи в своїх опублікованих працях.

Драгоманів, Грушевський, Бочковський, Іван Франко, Юліян Бачинський, Володимир Старосольський та інші українські дослідники національного питання відкинули теорії представників „історичних націй", що пророкували „плебейським народам" неминучу асиміляцію, „злиття", як писав Ленін, з панівними націями.

Українські науковці вказували на процес демократизації, що допомагає відродженню „мужицьких" (вираз Драгоманова) народів: рідне слово, пісня, книжка, газета, школа, господарська діяльність на національній основі — кооперація, наука, а, як завершення процесу відродження, — політична організація.

Що бачимо тепер у країнах Західньої Европи? Часто преса цих країн приносить відомості про події в областях, заселених народами, що їх покривдила історя.

У декотрих національне відродження в початковій стадії, як, наприклад, у овернякiв, кельтського племени в Оверні, центральній провінції Франції. Там у І столітті перед Христом діяв кельтський національний герой Версінгеторикс, якого Юлій Цезар взяв у неволю і звелів задушити в Римі. Блукаючи Парижем, я знайшов вулицю імени цього патріота незалежної Галії.

У південній Франції ще й досі живе провансальська мова й література. Ця мова, споріднена з мовою каталонців, що заселюють північно-західню Еспанію з містами — Барсельона, Лєріда, Тарраґона. Катальонська мова заборонена в школах Еспанії, але патріотичне духовенство Катальонії виголошує проповіді в церквах рідною мовою, друкує книги й газети катальонською мовою, також публікуються літературні й наукові книги цією мовою. Катальонці в Еспанії мають свою розвинену індустрію та комерцію і міцно тримаються рідної мови. Демократизація Еспанії дала б можливість катальонцям стати господарями в їхній багатій країні.

Цими днями в пресі з'явилися інформації про „рух спротиву" в західній провінції Франції — Бретоні. Бретонці зберегли свою кельтську мову, цією мовою друкуються книжки та газети, її вживають у церковних проповідях. Кілька років тому, їдучи з Парижу до Лондону, я зустрів бретонських моряків, що подорожували в Великобританію, в країну Велс. Вони казали, що говорять з „велшами" своєю мовою і легко порозуміваються з ними.

Цікавий факт: дядько президента де Голля, уже покійний, оселився був у Бретоні і став бретонським патріотом: він писав поезії бретонською мовою.

Французька преса повідомляє, що бретонський „рух спротиву" має свій керівний центр за морем, в Ірляндії.

Майже одночасно надійшли відомості з країни басків, що живуть на північному заході Еспанії. В місті Віторії поліція заарештувала трьох басків — членів „таємної організації сепаратистів" і сконфіскувала у них мімеограф та папір для виготовлення проклямацій політичного змісту, список членів цієї організації і т. д.

Баски заселюють три провінції у Франції, де вони втратили свої вищі суспільні верстви ,стали „мужицькою нацією". Натомість в Еспанії баски мають свою шляхту, буржуазію, патріотичне духовенство і національно свідоме робітництво. Цікаво ствердити, що національне відродження басків у Франції захоплює баскійську молодь.

У Великобританії англійська мова витіснила кельтські мови в Скотії на півночі і у Велсі та в Корнвелсі — на півдні. Мовою „корніш" донедавна могли говорити всього лише коло десятка людей. В Скотії давня кельтська мова збереглася тільки серед верховинців, у містах панує англійська мова. Але, втративши мову, скоти зберегли свою національну свідомість, вони почувають себе „історичною нацією".

В Скотії почався автономістичний рух, переважно серед молоді, домагання окремого парляменту для Скотії. До Парляменту в Лондоні вибрано в Скотії вперше посолку - автономістку, і патріоти Скотії влаштували їй у Лондоні королівську зустріч.

Подібне сталося у Велсі: в лондонському парляменті засідає велський посол - автономіст. Кельтська людність Велсу у великій частині двомовна, плекає рідну мову. Цієї мови уживають у школах, в місцевих адміністративних установах, у церковній Службі.

В громадах, що має кельтську більшість, деколи місцева виборна адміністрація касує англійські написи на вулицях та урядових установах і залишає самі кельтські.

В Англії централізм не є в характері й традиції народу. Коли скоти й велші матимуть охоту творити автономні парляменти, то Лондон напевно дасть на це свою згоду.

Viator

Д-р Володимир Душник

ДЕЛЕҐАЦІЯ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ В ТЕГЕРАНІ

(1)

Міжнародна Конференція для Прав Людини, що була скликана Об'єднаними Націями і відбулася в Тегерані, в Ірані, закінчила свої наради 13 травня ц. р. прийняттям ряду резолюцій та рішень, як також рекомендацій, охоплених у т. зв. Тегеранській Декляраціі. (Були певні застереження щодо самої назви цього документа, щоб не мішати його з першою Тегеранською Декляраціею, яку видали західні союзники в 1943 році).

Конференція для Прав Людини, яка почала свої наради 22 квітня ц.р., була, безперечно, великою подією у міжнародному політичному житті. Участь в ній взяли 80 членів - держав Об'єднаних Націй, понад 20 спеціялізованих міжнародних аґенцій, ряд представників від не - державних організацій з цілого світу та представники міжнародної преси, радіо й телевізії.

Дебати, пропаґандивні вискоки та поважна праця

Уся праця Конференції відбувалася в пленарних сесіях та в трьох комітетах: Першому, Другому та Загальному.

Як і можна було сподіватися, багато делеґатів уживали форуму цієї Міжнародної Конференції для власних пропаґандивних цілей. Це особливо відносилося до представників СССР, Української ССР, Білоруської ССР та деяких сателітних держав, що все ще перебувають під диктатом Москви, головно Польщі, Болгарії та Мадярщини. Делеґати Афро - Азійського Бльоку безнастанно атакували Південну Африку та Родезію за т. зв. апартід, а майже всі арабські делеґати критикували Ізраїль за нібито злочини проти людини, поповнені ізраїльською армією на окупованих арабських територіях.

Але на цій Конференції можна було почути й поважні, конструктивні промови та заяви від делеґатів ЗСА, Канади, Британії, Ватикану, Австралії, Тайвані, Південного В'єтнаму, Південної Кореї та ряду держав Південної Америки. Надзвичайно сміливі були заяви делеґата Чехо - Словаччини, коли виступав він в обороні свободи і проти тиранії. Делеґації Чехо - Словаччини та Румунії хотіли за всяку ціну показати світові, що вони ведуть політику, відмінну від політики СССР.

Члени Делеґації Вільних Українців, тобто делеґати від різних українських організацій, що прибули до Тегерану з Америки, Канади, Арґентини та Франції (в кулюарах Конференції їх таки й називано „Делеґацією „Вільних Українців") вдержували дуже широкі та активні зв'язки з делеґаціями держав західнього світу, переконуючи їх, щоб вони винесли на форум Конференції справу прав людини в Україні та в інших поневолених Москвою країнах. На жаль, Конференція віддзеркалювала теперішню міжнародну ситуацію і ту дуже делікатну рівновагу сил, що існує між Заходом і Сходом, головно між ЗСА та СССР.

2-го травня мене поінформовано, що Американська Делеґація складе певну заяву в обороні поневолених націй. І справді, 4-го травня Джан Дж. Ґроґан, колишній посадник Гобокену, Н. Дж., і член Американської Делеґації, повторив становище американського робітничого руху в справі поневолених націй:

„АФП-КІО у своїй резолюції в справі Міжнародних Прав Людини висловлює свою солідарність з робітниками, селянами та волелюбними інтелектуалами народів, яким відмовлено права на самовизначення, тобто з поневоленими націями, в їх змаганнях осягнути політичну свободу та основні людські права, яких вони тепер не мають. Ми уболіваємо тим фактом, що правлячі режими в тих країнах підпорядкували собі робітничий рух, знищивши вільні професійні спілки та скасувавши право на страйк"... Були також натяки на переслідування жидів в СССР та невільничу працю в комуністичних державах, але це були припадкові натяки в дискусії.

Міжнародна Конференція Прав Людини, головно її комісії, розглянули цілий ряд справ, які були передискутовані та передані як офіційні резолюції. Між ними були:

Справи колоніялізму — але тільки в Африці! — расизму й расової дискримінації; спротив колоніялізму — знову таки тільки в Африці; справа охорони окремішніх етнічних, мовних та релігійних груп; справа жінок та дітей; справа офіційного засудження урядів Південної Африки, Родезії та Анґолі; справа арабських територій, окупованих ізраїльськими військами; проблеми обміну інформаціями та свободи засобів масової комунікації, нарешті цілий ряд процедуральних справ, як також проблеми ратифікації різних договорів та самої Загальної Декларації Людських Прав, прийнятої Об'єднаними Націями 10 грудня 1948 року.

Треба сказати, що на Міжнародній Конференції Прав Людини в Тегерані делеґації СССР, Української ССР, Білоруської ССР і таких сателітів, як Польща, Болгарія, Куба, виявляли надзвичайно високу активність і відігравали провідну ролю, голосно осуджуючи здушення людських прав у Південній Африці та „расизм" в Америці, брутально атакуючи всіх тих, хто робив найменші спроби трактувати права людини поза залізною заслоною, називаючи це „втручанням у внутрішні справи суверенних держав".

(Продовження буде)

НА МЕДИЧНІ ТЕМИ

Редаґує: Д-р Михайло Данилюк

АТЕРОСКЛЕРОЗ

Якщо артеріосклероз — це наслідок процесу старіння, який характеризується згрубінням стінок судин і є, так би мовити, нормальним процесом в організмі кожної людини, то інше захворювання артерій, атеросклероз, постає внаслідок поганого обміну речовин або невідповідної дієти.

Артеріосклероз охоплює всі важливіші органи, а атеросклероз — це місцеве захворювання, яке атакує лише певні частини артерій, при чому найчастіше дуже важливих. Стінки такої артерії також грубнуть, але внаслідок накопичення товщів, т. зв. ліпідів, в деяких місцях або замикають прохід для протікання крови, або роз'їдають стінку судини, творячи небезпечні рани.

Важливим є те, що часто таке захворювання атакує судини серця, мозку, головну артерію - аорту та її відноги. Хоч така хвороба звичайно не виникає в дуже молодому віці, все ж її початки можна завважити вже після 25 року життя. В пізнішому віці, зокрема після 50-го року, зміни в артеріях дуже помітні і часто викликають поважні недуги окремих органів, як серця, мозку, ніг тощо.

Як сказано вище, атеросклероз, нагромаджуючи товщеві матеріяли, може порізному шкодити людині. Таке товщеве згрубіння може замкнути серцеву артерію і спричинитись до атаки серця. Те саме може статися і з мозком, коли виникає тромбоз мозку з паралічем. Подібне буває і з головними артеріями долішніх кінцівок, і, коли вони замикаються, постає тромбоза, яка часами приводить до ґанґрени і ампутації ноги.

Нагромадження товщу часами роз'їдає стінку судини. Тоді вона або тріскає і кров виливається в мозок, нирки чи інші органи, або творить дуже кволе місце в стінці, яке згодом під тисненням крови розшириться і дає т. зв. аневризми, себто ненормальні роздуття якоїсь частини артерії. Раніше чи пізніше таке роздуття тріскає, і коли воно, наприклад, в грудях, животі чи мозку — приходить такий великий вилив крови, що рідко вдається хворого врятувати.

Таке нагромадження товщів в артерії — це наслідок загального обміну речовин, зокрема спалювання товщів. Воно часто зустрічається у людей з діябетом, хронічними хворобами нирок, поганою функцією щитової залози і в тих, що мають надмірну вагу тіла. Люди з цими недомаганнями повинні особливо вважати на вміст товщу в крові.

Звичайно розпізнати початок атеросклерозу можна лише тоді, коли появляються симптоми хвороби серця, мозку і т. д. Але його можна виявити аналізою крови на т. зв. холестерол, себто товщ, що кружляє в крові. Ця аналіза легка, дешева і її часто лікарі застосовують, зокрема, коли людина має надмірну вагу, високе тиснення крови або познаки серцевої хвороби.

Якщо в крові виявляється ненормальна кількість холестеролу, тоді лікар старається дослідити, чи немає причин органічного захворювання, і коли воно є — його реґулює. Таке, наприклад, буває при діябеті. Коли ж ніякої причини нема, тоді для хворого встановлюється дієту з обмеженою кількістю товщів. Харчі з високим вмістом холестеролу зрізується залежно від кількости холестеролу в крові. Часами необхідно вилучити з дієти всякі товщі.

Хворобливе нагромадження холестеролу, а з тим і розвиток атеросклерозу буває спадковим. Часами воно розвивається у людей, які мають надмірну вагу, замало рухаються і т. д. Тому, коли навіть хтось не має в крові великого вмісту холестеролу, але має родинну історію серцевих хвороб, високого тиснення крови, мозкових ударів або тромбозу судин, коли має нахил до надмірної ваги або замало рухається — повинен зберігати себе від атеросклерозу, вважаючи на дієту.

Найвищу кількість холестеролу мають тваринні товщі: товсте м'ясо, сало, смалець, масло, густе молоко, сметана, високопроцентові сири, а також всякі продукти чи печива, роблені з такими додатками. До тієї групи входить також яєчний жовток.

Іноді людина ніби уникає таких харчів, але все ж споживає чимало інших речей, які, по суті, мають у собі велику кількість згаданих вгорі товщів. Взяти, наприклад, морозиво, торти, різні печива, тісточка, всякі смажені речі і т. д.

Далеко здоровішими товщами для людей на дієті є такі, що походять з рослин. Олія, марґарина та різні товщі, препаровані з олії — це ці товщі, які людина на низькій у холестерол дієті повинна вживати. Найкращою олією та продуктами з неї є кукурудзяна олія. Олія з оливок, соняшника, маку і льону — не годиться.

Як уже згадано, фізичний рух при відповідній дієті — це також необхідність, і люди, які мало рухаються, повинні призвичаїтись до фізичних вправ. Це необхідне і для спалювання харчів взагалі, і для обниження кількости товщу в крові.

Ольга Приходько

ПРАДІД ІЛІЯ

Частина III

НАТАЛЯ

(46)

Отже, маючи з наймолодших літ таке замилування до чужих мов, коли довелося в Києві у високій школі вибирати факультет, Галя записалася на романо-германський виділ філологічного факультету.

По першому році студій виявилось, що від постійного напруження очей короткозорість Галі небезпечно збільшилась, і лікар порадив негайно покинути всякі студії, щоб цілком не втратити зір. Коли вдома про це довідались, всі були безмежно вражені й пригнічені. А що вже мама напобивалась! Навіть бабуся зм'якшила своє серце до дівчини. Без читання Галя дуже страждала. Отже, придумали для неї подорож до Криму для зміни настрою, для купелів та для розваги. Дійсно, для загального здоров'я це було дуже корисно, але занадто яскраве південне сонце не сприяло очам, і ввесь час висів цей кошмарний тягар над родиною.

Довгими днями й ночами думаючи над своєю долею, прийняла Галя рішення досконало оволодіти французькою мовою, щоб у найгіршім випадку могти заробляти собі на життя навчанням французьких конверсацій. Але, щоб досконало опанувати ту мову, треба було якийсь час пожити у Франції. І ось вигадлива та ініціятивна Галя вирішила поїхати до Парижу, щоб послухати лекції видатних професорів в Сорбонні, про що вона давно мріяла, а крім того пожити в французькому оточенні.

Коли вона про цей плян сказала вдома, усім здалося це фантазією. Як сама молода й недосвідчена, провінціяльна дівчина поїде на чужину, де не знає нікого й нічого, як зможе там улаштуватись, як буде там жити? А крім того — які великі гроші на то треба. Батько сказав, що це — безумство. Найбільше обурювалась бабуся:

— Ну й вигадала! Завжди тобі бажається щось таке, що вдома не держиться. Та де це видано, та де це чувано? Що ти яка графка, щоб їздити по Парижах та розкидати тяжко запрацьовані батьком гроші? І що з того зможеш мати? Та ж усім відомо, що „і в Парижу з ячменю не буде рижу"!

Галя давно вже бабусі не слухала, але батька благала, що це єдина і остання її надія влаштуватися в житті, бо якщо вона зовсім осліпне, то що батько буде з нею робити?

Від таких слів рвалося серце у батька. Він думав, що коли, Боже борони, станеться таке нещастя, то потім Галя матиме на нього все своє життя великий жаль. Отже, згодився.

Галя розшукала адресу колишньої ґувернантки, своєї товаришки з гімназії, списалася з нею і ранньої осени вирушила з тихого провінціяльного міста, що було аж за 90 верств від залізничої станції в Проскурові, в далеку подорож через Відень і Швайцарію до вимріяного Парижу . . .

Смілива була Галя, мала відвагу. Вірила в свої сили, не хотіла нікого держатися за ручку.

Плян Галі вдався. Швидко засвоїла вона всі тонкощі французької мови з її паризьким акцентом. Записалася на курс до Сорбонни, який дуже успішно закінчила. Але що найголовніше — її очі після сліпучого кримського сонця відпочили. Буваючи постійно між людьми, слухаючи лекції, розмовляючи з ким тільки приходилось — з господинею помешкання, з служницею, з консьєржкою, з продавчинями, з товаришками в Сорбонні, довший час майже зовсім нічого не читаючи, дала відпочинок очам так, що паризький лікар поставив дуже втішливу діягнозу.

Отже, час проведений у Парижі Галя використала добре і своєї мети досягла. Але певно тої практики у французькій мові мала б ще більше, якби не зустрілась там з російськими революційними еміґрантами, які мали в Парижі свій осередок. Дуже скоро зійшлась і здружилася з багатьма еміґрантами і, звичайно, розмовляла з ними по-російськи. Вона була для них особливо цінною людиною, бо не мала політичної минувшини і вільно листувалася з своєю родиною, не боячись ніякої цензури. Ті бідаки еміґранти не сміли в більшості писати своїм батькам та приятелям, щоб не скомпромітувати їх в очах жандармів. От і почали їй давати всякі листи з проханням пересилати через своїх родичів. Вдома охоче виконували такі дрібні доручення для Галиних приятелів. Але жандарми і шпики у „царя-батюшки" були добрі і одного дня з'явився у о. Константина скромний поштовий урядовець, який з найбільшою обережністю повідомив, що вважає за свій обов'язок попередити панотця, що на пошту прийшов із жандармерії наказ, щоб усі листи, які приходять до нього з-закордону, передавати на перегляд до жандармського управління. Він би не смів про це повідомляти, бо це урядова таємниця, але робить це з великої пошани до о. Константина та його родини і просить задержати це в абсолютній таємниці.

Звичайно, це була досить неприємна річ, але становище о. Константина в той час у Кам'янці було таке поважне і певне, що ніякої небезпеки для нього в тому не могло бути. Галя негайно в дискретній формі була про все це попереджена.

З доброти душевної вона занадто переймалася долею еміґрантів і ділилася з ними тими грішми, що їх присилав батько, який усе дбав, щоб, Боже борони, його донечка на чужині не зазнавала ні в чому недостачі, щоб купувала собі гарні убрання, бож дівчині необхідно їх мати. Але Галя на убрання не звертала уваги. Вона вирішила, що гарно одягатися мають гарні дівчата, а їй все одно, бо вона вважала себе негарною, хоч в дійсності була дуже приємною і милою.

Повернувшись з Парижу, Галя склала деякі іспити в Києві і на підставі диплому, який одержала в Сорбонні, видали їй диплом за високу школу. Після того негайно дістала посаду, спочатку вчительки у гімназії, а за рік директорки в тій самій гімназії.

Коли Галя в такому молодому віці і в ті часи, як жінкам ще було далеко до рівних прав з мужчинами, була призначена директоркою гімназії, батьки остаточно заспокоїлися за її долю, повірили, що вона в світі не пропаде, що сама собі дасть раду та допоможе і наймолодшій сестричці, якщо буде того потребувати.

Це був найкращий період у житті родини. Батьки були щасливі, що всі діти стають самостійними і стоять на добрій дорозі. І милий малий внучок знайшовся в домі, якого привезла третя дочка на довшу гостину, поки мала складати державні іспити в університеті. І гарного, веселого зятя полюбили всі в родині. Найбільше подобався він старенькій бабусі, яку тепер усі величали прабабусею. Вона все повторювала:

— Аж нарешті дочекалася одного хлопця в родині!

(Далі буде)

ЗА СОЛІДАРНІСТЬ З УКРАЇНСЬКИМ НАРОДОМ

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД В БОРОТЬБІ ЗА СВОЇ ПРАВА В МІЖНАРОДНОМУ РОЦІ ПРАВ ЛЮДИНИ

ЗА СОЛІДАРНІСТЬ З УКРАЇНСЬКИМ НАРОДОМ

Українська політична еміграція протягом останніх століть, ще від часів Пилипа Орлика, була завжди солідарна з українським народом в його боротьбі за свої права, за свою свободу, за своє вільне й незалежне життя.

Не може бути інакше й тепер, в часі коли нам довелось жити та бути розпорошеними по десятках країн західного світу.

В останніх 50-тих роках російсько-большевицького панування в Україні, нашому народові доводиться черговий раз проходити пробу життя — бути чи не бути йому. І завжди, коли в нашій історії западала немов безпроглядна ніч безвихідности, завжди тоді навіть проти всякої логіки, проти розрахунків чужих, а часом і власних, коли в душу все більше продирались сумніви, тоді немов Сфінкс прокидавсь наш народ до національного життя і боротьби.

Чи міг хтось передбачувати з сучасників, що Мазепа підніме боротьбу проти Петра І-го? Чи можна було передбачити прихід Шевченка? Чи після 50-ти років большевицького найбільш жорстокого в історії людства терору можна було передбачувати, що наперекір жахливій дійсності, в Україні стихійно, без жодних зовнішніх інспірацій, появиться вже ціла ґенерація Чорноволів, Дзюб, Лук'яненків, Кандиб?

І ось перед нами вони — відомі вже імена, а за ними вже цілі тисячі їхніх послідовників, загадочних, ще до кінця не осмислених, ще не збагнених. В багатьох з нас ще не може вкластись в наше розумування, в наше сприймання того вже сьогодні незаперечного факту про існування в Україні нових людей, молодих, з новими ідеями, відважних, гордих за свою українськість.

Все, що прийшло і що приходитиме з України, вимагатиме у кожного українського політичного емігранта докладних студій, докладної аналізи, щоб дати правильну оцінку того, що діється в нашій батьківщині, зробити правильні висновки, щоби не увести себе і цілої української спільноти в блуд.

Однією із спроб студій найновішого стану в Україні, узглянюючи нові матеріяли звідти, була конференція ІСНО в часі СКВУ, яка не лише розглянула стан в нашій батьківщині, але й зробила висновки й прийняла окремі ствердження й резолюції.

Від тоді відбулось цілий ряд доповідей в різних місцевостях нашого поселення, присвячених подіям і матеріялам з України. Не зважаючи на це, в громаді ще дальше виринають десятки питань, навіть багато сумнівів, багато міркувань з цієї причини.

Тому ми й підготовили цю чотиристорінкову вкладку в „Свободі" — „За солідарність з українським народом", де зібрані статті ряду авторів, які завжди мали відношення до подій в Україні. Їхні думки, їхня інтерпретація одержаних матеріялів та їхньої вартости вияснюють багато речей, кидають світло на багато справ, яких дехто з нас не добачає.

Ця вкладка в найбільшому й найбільш почитному українському часописі, хочемо вірити, стане для багатьох з-поміж нас, поштовхом для ще більшого зацікавлення подіями в Україні, для ще глибших його студій, для нашої ще більшої солідарности з українським народом в його боротьбі за свободу.

Він стоїть на краю могили
І жде кулі в свій гордий череп,
Дротом руки йому скрутили
Спадкоємці Ягод і Берій.

Він стоїть на краю могили,
А в могилі — на трупах трупи.
Розум людства, Всетворга сило!
Це на тебе піднято руку!

(Святослав Караванський,
„До совісті віку". „Лихо з розуму")

ІНТЕРВ'Ю З ГОЛОВОЮ ПУН О. ШТУЛЕМ-ЖДАНОВИЧЕМ

Поява матеріялів з України в західньому світі стала такою преважливою подією, що ми не могли не звернутись в цій справі з рядом питань до, чи не найбільш авторитетної особи в цій справі, Голови Проводу Українських Націоналістів Олега Штуля-Ждановича.

Відповіді Голови ПУН кидають світло на багато порушуваних справ, вияснюють багато проблем і заставляють кожного українця ще глибше вдуматись в ті культурні й політичні процеси, які, на наших очах, відбуваються в Україні

Олег Штуль-Жданович
голова ПУН

Питання: Пане Голово, поява захалявних матеріялів з України викликала широкий відгомін як в західньому чужинецькому світі, так і в українській спільноті. Дозвольте, в зв'язку з цим, поставити Вам декілька питань. В першу чергу — як Ви оцінюєте появу цих матеріялів з України?

Відповідь: Я уважаю це за найбільшу подію в повоєнному періоді під різними кутами зору.

Я говорив на цю тему, безпосередньо після появи „Лиха з розуму", з багатьма добрими знавцями підсовєтських відносин. В більшості вони були заскочені змістом, хоч і мали елементи для передбачення того стану розвитку політичної свідомости, що його дають ці матеріяли. Але елементи це одне, а повний образ — зовсім інше. Власне матеріяли дають повний образ дійсности: молоде покоління від літературного відродження переходить до політичної свідомости й бореться за свою національну й людську гідність.

Для еміґрації — це справжня революція. Подивіться, як раптом зникла проблема „зустрічатись чи не зустрічатись". Як раптом перестало існувати питання, чи може нація боротись за свої права у підсовєтській дійсності. А не слід забувати, що еміґрація, яка вийшла з України, що була жахливо спустошена війною і терором сталінських часів, тихо чи голосно, але говорила, або бодай натякала на неможливість широкого спротиву в Україні, на повну деморалізацію молоді партійними впливами.

Для зовнішнього світу ці матеріяли були ще більшим відкриттям. Еміґрація могла розвинути далеко більшу освідомну діяльність, як розвинула, але нікого не переконала б так, як переконують матеріяли з України. Найбільший ворог української справи не може сьогодні заперечити ваги українського питання, а й взагалі важливости корінного питання в проблемі СССР — питання національного. І широкий відгук у великій західній пресі досяг розмірів, яких українська визвольна проблема не знала від часів Карпатської України.

Характерне й те, що коли чужа преса почала від проблеми людських страждань, то потім перейшла до суттєвої проблеми: національного питання в СССР.

Словом: жертва людей і матеріяли про ту жертву зробили для української справи, цим разом, максимум можливого. Тепер наше завдання: користуючись сприятливою ситуацією — допомогти Україні в її боротьбі.

Питання: В багатьох українців, які читали захалявні матеріяли з України, виринає питання: чи автори захалявних матеріялів пов'язані в будь-якій мірі з ОУН? Чи можете дати нам відповідь на це питання?

Відповідь: Так: *у жодній!* Безперечно, боротьба ОУН, як і боротьба всього українського народу, як і вся наша історія, мала вплив на думки й дію чергового покоління. Жодна ґенерація не діє відірвано в ланцюгу поколінь нації. Сьогоднішні борці черпають свою моральну міць однаково з боротьби Хмельницького, як слави держави Володимира Великого, з ідей Т. Шевченка, як і з леґенди визвольної боротьби 1919 р. чи геройських чинів УПА й націоналістичного підпілля. Але так само вони черпають свої аргументи з дій Хвильового й Скрипника.

Це покоління борців я б назвав синтезою всіх попередніх. Не думаю, що вони пов'язані з будь-ким організаційно і я був би проти того, щоб їх в'язати з будь-ким. Самородність — їхня найбільша сила й вага. Їм треба залишатись на цій самородності. Зрештою, вони виявляють стільки суверенности в думанні, що їм треба дати лише матеріял до думання. А висновки й шляхи здійснення — залишити їхній ініціятиві.

Питання: Що такого нового дають матеріяли, що спонукувало б нас зробити переоцінку нашого відношення до подій в Україні?

Відповідь: Нового багато і мало. Багато нового для людей мало обізнаних з процесами, що їх бачимо вже довший час в Україні. Для краще обізнаних і тверезо думаючих — більше підтвердження, як новости.

Нове найперше те, що процеси, про які стільки тут говорилося, не вичерпуються культурними справами й не замикаються в колі культурних діячів. Наші вороги завжди намагалися доводити, що українська проблема — це „німецька вигадка", „польська інтриґа", або „галицьке явище". Німці пробували це зводити до „вигадки групи інтеліґентів". Ми самі часто повторювали, що — на жаль — все зводиться до письменників. Подивіться на списки в'язнів і побачите, що між ними люди всіх професій і всіх соціяльних прошарків. Однаково люди з села як і з міста, яке так прийнято у нас уважати повністю русифікованим.

З цього перший висновок: бореться за своє існування ціла нація в обличчі своїх вибранців як в історії кожного народу.

Розміщення судових процесів говорить, що національна свідомість ніяк не обмежується західніми землями. Вік засуджених говорить, що національне почуття вічне, його не знищує ні комсомол, ні школа, ні найбільш суцільна система русифікації. Певно, ми зазнали великих втрат, як кожен поневолений нарід, але нарід не піддався.

Висновків для оцінок і переоцінок можна зробити багато, але я не вважаю доцільним кидати на сторінки преси ряду проблем, які вимагають докладних студій, дискусії у вужчому гурті й незвичайної обережности. І тут чи не найважливіший висновок з появи матеріялів: ми на еміґрації повинні справді звернутись обличчям до України й жити її проблемами, її болями й радощами, відсунувши на другий плян всі менші справи. Для роблення висновків потрібна спільна дія і спільна оцінка положення, велике зусилля перед масштабом жертви всієї нації.

Питання: Нав'язуючи до Вами сказаного, які висновки слід зробити з появи цих матеріялів?

Відповідь: Частинно я вже висновки зробив. Залишається хіба підсумувати сказане.

Я думаю, що еміґрація повинна тепер виказати найбільшу напругу сил у всіх ділянках дії, маючи на увазі Україну й маючи докази, що ціла українська нація бореться. Починаючи від найменших справ, кінчаючи на найбільших, — всі вони в нас мусять стояти під кутом зору боротьби на Рідних Землях. Всяке марнування енерґії і засобів — злочин. Коли це було ясно досі теоретично, то тепер ясно практично, тепер це доведене.

Збереження молоді, громадський мир, церковний мир, політична координація — тепер виглядають у зовсім іншому світлі. Які ж малі наші іспори в порівнянні з жертвою в'язнів у Мордовії! Цілий ряд наших доцьогочасних „проблем" стають раптом зовсім малими. Яке значення має — хто зробив більше чи менше, коли ясно, що ми всі зробили страшно мало. Як смішно виглядає питання — хто публікує матеріяли, коли основна проблема в тому, щоб їх дістати й дати їм якнайбільший розголос. Подібних прикладів можна навести більше.

І треба сказати, щоназагал еміґрація зареаґувала правильно. Поза деякими дивними голосами, ніхто не ставить під сумнів автентичности матеріялів. Сьогодні це вже може не важливе, бо навіть большевики автентичности не заперечують, як і не заперечують судів, ні наявности виправно-трудових таборів. Але такого спору можна було сподіватися. Є сякі й такі неґативні прояви, але назагал еміґрація повелася гідно перед масштатом

(Закінчення на стор. 4-ій)

Денис Квітковський-Квітка

УКРАЇНСЬКА ЛЮДИНА В УССР В ЮВІЛЕЙНОМУ РОЦІ

Організація Об'єднаних Націй проголосила 1968 рік — Міжнародним Роком Прав Людини. 1968 рік — це двадцята річниця з дня проголошення в грудні 1948 року Загальної Декларації Прав Людини. Після створення Організації Об'єднаних Націй та прийняття Статуту ОН в літі 1945 р. з метою, між іншим, „знову утвердити віру в основні права людини, в гідність і цінність людської особи" (Вступ) та переслідувати такі цілі, як „розвивати дружні відносини між націями на основі пошани принципу рівноправности і самовизначення народів," (Розділ І, стаття І, а) — наступним найважливішим кроком ОН було якраз проголошення Загальної Декларації Прав Людини.

Як відомо, т.зв. Українська Радянська Соціялістична Республіка належить до перших членів основників ОН. Вона також підписала, а Президія Верховного Совєту Української ССР ратифікувала Статут ОН 22 серпня 1945 р. Згідно зі Статутом ОН, ця організація є „заснована на принципі суверенної рівности всіх її Членів" (Розділ І. Стаття 2, точка 1). Українська ССР підписала також Загальну Декларацію Прав Людини.

Загальна Декларація Прав Людини уважається зворотним пунктом в історії людства, основним законом прав людини, в тому і народів, порушення якого уважається злочином проти людства. А тому, що Декларація, як саме слово каже, є тільки декларацією прав людини, а не обов'язуючим всіх законом, то 16 грудня 1966 р. ОН ухвалили й прийняли два основні Трактати, які декларативні засади Декларації перетворили в засади й норми міжнародного права й дали їм силу зобов'язуючого міжнародного закону. Ці два преважливі документи носять назви: Міжнародний Договір про Економічні, Соціяльні і Культурні Права та Міжнародний Договір про Цивільні й Політичні Права з Необов'язковим (оптімаль) Протоколом до Міжнародного Договору про Цивільні й Політичні Права, який дає права індивідуальним, фізичним особам вносити скарги - клопотання на власну державу, коли дана особа є жертвою порушення будь-якого права передбаченого в трактаті.

СССР і Українська ССР голосували проти Протоколу, мовляв, тільки держави є і можуть бути підметами міжнародного права і тому тільки держави мають право вносити скарги - клопотання.

ОН, на основі та згідно з засадами проголошеними в Декларації, ухвалила, проголосила й надала силу міжнародного закону цілій серії інших міжнародних трактатів чи конвенцій, які дефініювали, окреслювали різні специфічні права людини, й встановляли кару за їх порушення. Найважливішим таким міжнародним договором в ділянці прав людини є Конвенція про Запобігання Злочинові Геноциду і Покарання за Нього. Ця Конвенція була прийнята на третій сесії Генеральної Асамблеї ОН 9-го грудня 1948 року. Представник Української ССР підписав конвенцію 16 грудня 1949 р., а Президія Верховного Совєту Української ССР ратифікувала її 22 липня 1954 р. Конвенція набрала чинности 12 січня 1951 року.

Стаття І. Загальної Декларації Прав Людини постановляє: „Всі люди родяться вільні й рівні в гідності й правах. Вони є наділені розумом і сумлінням й повинні діяти по відношенні один до одного в дусі братерства". Стаття 2, говорить, що кожному дається право на всі права й свободи, вичислені в Декларації, без будь-якої різниці щодо рас, кольору, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного або соціяльного походження, майна, роду або іншого стану.

Розділ І, Стаття 1, точка І в обох вищезгаданих Міжнародних Договорах від 16-го грудня 1966 р. звучить: „Всі народи мають право на самовизначення. В силу цього права вони вільно вирішують їх політичний статус і вільно прямують до свого економічного, соціяльного і культурного розвитку.

Конвенція про ґеноцид у Вступі говорить, що „ґеноцид є злочином, який порушує норми міжнародного права і суперечить духові і цілям Організації Об'єднан. Націй", тому договірні сторони „зобов'язуються вживати запобіжних заходів і карати за його вчинення" (стаття І). Стаття ІІ постановляє, що „у цій Конвенції під ґеноцидом слід розуміти

(Закінчення на стор. 4-ій)

Ю. Пундик

ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ І УКРАЇНСЬКА ЕМІҐРАЦІЯ

Отримані з України матеріяли — лист Чорновола, збірник „Лихо з розуму" і документи про процес юристів, трактат І. Дзюби — й інше, заскочили нашу еміґрацію. Не диво, що дехто відразу по їхній появі висловлював сумнів у їх автентичності, а дехто ще й тепер такий сумнів має, в останньому випадку правдоподібно тому, що до помилки важко признатися. А по суті вони не повинні були бути аж таким неймовірним фактом, що давав би підставу сумніватися у них. Бо ж хто слідкував за духовими процесами у большевицькому бльоці і за ідеологічним ферментом зокрема серед молоді, то повинен був бути приготований до не тільки можливости, але й неминучости того, що розкрили матеріяли з України. Ідеї Чорновола і авторів інших „захалявних матеріялів" з України — це віддзеркалення на українському ґрунті думання ідейної молоді в Росії і в сателітних країнах, з тією тільки різницею, що в Росії і сателітних країнах цей духовий фермент обмежується тільки протестом проти системи і домагання свободи людині, ґарантії її конституційних прав, а в Україні — він включає й домагання національної свободи. Тому, що частина еміґрації поставилася з застереженням до матеріялів і треба було аж голосів чужинецьких журналістів, щоб переконати її у їх вартості і значенні, то це тільки доказ того, як сильно дехто з нас відірвався від того, що діється в Україні, і як далеко дехто погруз у власне еміґраційне „самоспоглядання".

Аналіза матеріялів виявляє два дуже для нас важливі факти, які навіть для „віруючих" серед нас були деякою несподіванкою, а саме — масовість національного спротиву. Як виходить з захалявних листів — активна опозиція в Україні це не одиниці, чи навіть десятки одиниць, а сотні або й тисячі молодих інтеліґентів, студентів і навіть робітників, часто вже навіть організованих у таємні гуртки, як от Об'єднана Партія Визволення України, Український Національний Комітет, Українська Робітничо-Селянська Спілка, Земля і Воля. Це тільки ті, що про них ми знаємо з матеріялів. Але, як пише Іван Кандиба, таких справ було багато. А скількй таких „справ" ще не виявлені органами КҐБ? Не дарма, як пише Кандиба, начальник львівського КҐБ протестував перед Центральним Комітетом партії в Києві проти перегляду справи УРССпілки, бо „антирадянські організації зростають, а послаблення каральної політики неґативно відіб'ється на ведення слідства по їхній новій справі і взагалі активізує антирадянську діяльність інших підпільних організацій".

Про масовість руху свідчать і масові протести і демонстрації під час судів над арештованими, масові звільнення з учбових закладів за „націоналізм", студентські демонстрації під час свят Шевченка, Франка і Лесі Українки по різних містах України, розв'язування владою літературно-мистецьких клюбів тощо.

До появи документів з України нам на еміґрації виглядало, що спротив в Україні був тільки боротьбою за права української мови і привернення старих ленінських „прав" і „вольностей". Без сумніву віддзеркаленням такого думання була і відома „заява" американських професорів українського походження, які саме тепер привернення старих прав „пропонували" урядам СССР і УРСР. Але виявилося, що ідейна молодь в Україні пішла дальше драгоманівського „українець просить немного — волі для рідної мови". Вона вже домагається самостійности Української РСР, бо, як говорилося у програмовій брошурі проектованої Української Робітничо-Селянської Спілки, „Україна фактично являється колонією Москви" і в такому колоніяльному положенні не може нормально розвиватися ані в політичному, ані економічному, ані культурному відношенні. Україна, пише Кандиба, „вже століття стогне у підневільному ярмі". І цього стану не змінять, на думку Караванського, Кандиби, Лук'яненка і інших, ніякі реформи „у взаємо-пов'язаності з іншими народами СРСР". Змінити його може тільки вихід України зі складу СССР в дусі самої конституції і, що головніше, в дусі загальної світової тенденції звільнення народів з колоніяльного поневолення, на що вказує Лук'яненко, пишучи: „В XX сторіччі, коли луснули одна за одною колоніяльні імперії і з виру бурхливих подій виросли могутні сили національного визволення, коли ці сили визначають дух сучасної епохи і дають їй право — у цю епоху намагання придушити прагнення українців до національної свободи виглядає страшним анахронізмом і страшною несправедливістю".

Важливе ще й те: тон домагань, і то домагань з-поза дротів концтаборів і мурів в'язниць, а не з форуму академічних дебат, виключає будь-який компроміс у цьому питанні. Особисте терпіння і смерть ув'язнених відступають на друге місце у принциповому питанні політичної волі українському народові, бож така вже доля всіх борців за правду і справедливість. „Чи я один? Ишли мільйони нас на Кос Арал, за Соловецькі стіни", пише Михайло Осадчий. А Лук'яненко додає, що у російських володарів може ще вистачити сили задушити ув'язнених", але не можна ув'язнити сучасний дух, що постійно породжує тисячі таких, як ми". Український нарід колись відімстить терпіння теперішніх мучеників за свободу їхнього народу, заявляє інший ув'язнений.

Було б помилкою української еміґрації утотожнювати політичну програму молоді в Україні з нашою програмою й „адоптувати" членів таємних груп в Україні до наших політичних партій і організацій. Ми боремося за повалення большевицького режиму в Україні як накиненої українському народові системи. Вони боряться тільки за їхні права ґарантовані конституцією, якої українська політична еміґрація не визнає. Але їхні й наші домагання мають спільне основне: звільнення України від її колоніяльної залежности від Росії й привернення українському народові права самому вільно вирішувати про свою долю, створення йому можливостей на вільний політичний, господарський і культурний розвиток.

Визнавши цю спільність засадничої й основної ідеї, українська еміґрація повинна зробити далекойдучі висновки щодо її дальшої ролі по відношенні до процесів в Україні. Деякі з них вже зроблені. Створені вже Комітети Оборони і Допомоги Політичним В'язням СССР почали збірку фондів на матеріяльну й правну допомогу ув'язненим. Відносно багато вже зроблено і в ділянці інформації світу про документи з України і про українську справу. Чи не вперше в історії нашої зовнішньої акції матеріяли Чорновола появляться в чужому виданні одного з найбільших світових видавництв з передмовами двох авторитетних у світі совєтологів. У порівнанні з виданими нами дотепер, „кустарного" характеру, чужомовними публікаціями, за визнання наукового авторитету яких треба було вперто боротися, це велике досягнення. Вже й ці початки нашої дії матимуть без сумніву поважний моральний ефект на тих, які, ризикуючи своїм життям, передавали „захалявні матеріяли" за кордон, на тих, які їх писали, і на тих, які, переписуючи, передають їх з-рук-до-рук в Україні. Від українського загалу на еміґрації тепер тільки залежить, до яких розмірів ця акція буде поширена.

Все вище згадане це — „суспільницький" сектор нашої дії. Неменш, або й більш важливий політичний сектор, завданням якого — не тільки реєструвати процеси в Україні, але й намагатися на них впливати й політично та ідейно підсилювати. Скажімо щиро: Українська політична думка на еміґрації жила минулим, зупинилася в своєму розвиткові на якійсь даті з 40-их, а то й 20-их років, міркою тієї дати міряла всі явища нашого життя і від тієї дати думала починати творити колись майбутнє. Ми і не зогляділися, що в Україні виросло нове покоління, яке до наших дат не приділяє великої уваги, а інстиктовно знаходить свої власні шляхи і шукає свого власного майбутнього. Вільне від психологічного полону дат, подій і групової доґми, в якому ще перебуває більшість еміґрації, воно шука нових філософських концепцій ролі людини й суспільства. Правда, воно часто покликається ще на клясиків марксизму, на яких воно виховалося, але водночас в його думанні виразно видно бажання черпати з світоглядових джерел вільного світу.

І тут перед українською політичною еміґрацією вибір: або далі триматися своїх дат і фраз, втративши можливість впливати ідейно на процеси в Україні, або допомогти цим процесам ідейно оформитися у цілеспрямований національний рух підбудований і скріплений глибокою аналізою історичної реакційности російського імперіялізму і, як протиставлення йому, суспільної організації вільних людей у дусі найбільш поступових модерних ідей.

Пише Лук'яненко: Кожен струмінь нової інформації з-за кордону з новими ідеями „несе новий свіжий дух,

(Закінчення на стор. 4-ій)

ІНТЕРВ'Ю З ГОЛОВОЮ ПУН О. ШТУЛЕМ-ЖДАНОВИЧЕМ

(Закінчення зі стор. 3-ої)

жертви авторів матеріялів. І це дуже позитивне явище. Дав би Бог, щоб ми знайшли якнайскорше спосіб діяти координовано й розумно. Це справа не проста, бо проблема прийшла в якійсь мірі несподівано. Проблема страшенно велика й тут можлива десь помилка — річ нормальна. Нормальним повинно бути й зусилля до знайдення правильного шляху дальшої дії.

Питання: Дозвольте, Пане Голово, поставити Вам нaкінець ще одне питання. Може ми й не повинні його ставити саме Вам. Але як бачимо з багатьох розмов в нашій громаді і навіть з деяких незначних відгуків в пресі навколо цього питання, є небезпека, що навколо нього може розвинутись зайва і шкідлива полеміка. Це справа застереження авторських прав — „копірайт". Хоч вона вже була виснена в пресі, все ж дозвольте поставити Вам питання: яка Ваша думка про спори довкола „копірайт" на матеріяли з України?

Відповідь: Дякувати Богу — і ця проблема не набрала такої гостроти, як в певному моменті виглядало. „Копірайт" поставило не лише Паризьке Вво. І це виправдане з огляду на потребу видання перекладів.

Книга, випущена поважним чужинецьким спеціялізованим видавництвом, має зовсім інший відгук, як видавництвом невідомим. А жодне поважне видавництво не візьметься за справу, не маючи забезпеченої виключности. Отже, тут ходить про належне використання матеріялів на зовнішньому форумі.

„Копірайт" нікому з українських журналістів ні в чому не перешкоджує, а дає змогу належно вжити чужих видавців. Мені здається, що ми максимально, над сподівання, використали права „копірайт", нікому ні в чому не перешкодивши. Наші видавництва набули певної практики й зовсім зрозуміло, що слід з ними порозуміватися при будь-якій ініціятиві, як і подавати джерело при передруку. Це ж найочевидніша засада видавничої етики.

Поза одним випадом в наш бік з цього приводу, не було прикрих інцидентів. Маймо надію, що не буде їх в майбутньому. А щодо того, що ніхто не може мати монополю на матеріяли, на зв'язок з Україною і тому подібне, то хіба слід про це говорити? Адже годі виясновати, що Дніпро плине в Чорне Море. Але й годі називати Дніпро Прип'яттю. Тобто — годі замовчувати, що даний матеріял дістало одне середовище, а інший — інше. Бо захалявні матеріяли ходять по Україні, але не прогулюються через кордони. Хтось бере ризико, передаючи. Ці люди залишаються безіменними, але вони мають право на пошанування адрес передачі, а адресат має обов'язки. Хто може дивуватись, що в усьому світі прийнято шанувати права і обов'язки видавця?

Лист начальнику табору чл. 17
ст. лейтенанту Кишці
і начальнику загону чл. 6
лейт. Рибчинському

П р о т е с т

Для політв'язнів мордовських таборів давно стало істиною, що їх перебування в таборах визначається не правовими нормами, а капризами і стараннями табірної адміністрації. Пересіяні через сито кагебістських бажань, в табірні інструкції ввійшли лише огризки законодавчих положень і міжнародних угод та деклярацій на захист прав людини.

Але знайте, що Вам ніколи не змити з себе ганебної плями злочинців, які приклали всі зусилля, щоб приховати наругу над хворою жінкою, що кожна чесна людина висловить Вам свою зневагу і презирство за нечуване святотатство, достойне хіба вихованців Єжова і Берії.

І разом з тими людьми я кидаю Вам у вічі свою зневагу і презирство.

(Михайло Горинь, 23 червня 1967. Явас, Мордовія)

ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ І УКРАЇНСЬКА ЕМІҐРАЦІЯ

(Закінчення із стор. 3-ої)

що руйнує підмурівок шовіністичної ідеї". Чи може українська еміґрація передати в Україну таку інформацію? Може й повинна. Але це не може бути інформація про боротьбу між нашими групами про те, хто „має право до України", ані „політична література", суть якої тільки в тому, що якась минула дата й подія була апогеєм нашого політичного життя, від неї почалася й на ній кінчилася наша історія.

Як пише голова ПУН, О. Жданович („Новий Шлях", 13 квітня ц. р.), „щоб ми сповнили наше завдання, треба нам спільного зусилля, або бодай координованого". Україна дивиться на еміґрацію як на цілість, і еміґрація як цілість повинна реаґувати на процеси в Україні. Групова зрічникованість оправдує себе тільки як стимул творчого шукання і плекання вдосконалених політичних концепцій. Справа в тому, щоб нині в Україну йшла інформація про об'єднаний фронт всієї української еміґрації у боротьбі за права українського народу, йшла політична література з глибоким політичним всенаціональним „Маніфестом" вільної української нації, у противагу Марксовому „Комуністичному маніфестові" і московському маніфестові „злиття націй", з нашим Маніфестом Свободи, який своєю науковою обґрунтованістю рівнявся б хоч би працям Дзюби.

Треба надіятися, що психологічний ефект документів з України спонукає українську еміґрацію змінити її дотеперішню провінційно-групову ментальність, стане поштовхом до об'єднання хуторянських партизанських дій в об'єднану армію. В кожному разі треба підкреслити один факт: доба політичного „рентьєра", що жив набутим колись капіталом, у нашому житті скінчилася; а процеси в Україні вказують на потребу у нашому політичному житті нових, активних творців політичного капіталу для будови, спільно з молодим національним активом в Україні, майбутньої вільної української держави. А такого капіталу ми не можемо творити в атмосфері внутрішньо-політичної розпорошености і групового хуторянства. Московська імперія, пише О. Жданович, „опинилася в перехресному вогні ... Ми, як помічна сила, поможім борцям не дати ворогові свободи маневру. А найперше не даймо йому паралізувати нашу енергію й наші можливості поборюванням самих себе".

Все таки це великий стимулюючий фактор, коли знаєш, що про тебе пам'ятають і думають не тільки рідні... Це якось урівноважує людину, дає їй сили переносити всі труднощі життя.

(Ярослав Гевріч, лист з мордовського табору. „Лихо з розуму")

УКРАЇНСЬКА ЛЮДИНА В УССР В ЮВІЛЕЙНОМУ РОЦІ

(Закінчення із стор. 3-ої)

такі дії, що чиняться з наміром знищити, цілком або частково, яку-небудь національну, етнічну, расову або релігійну групу".

На тлі постанов і заяв поданих Деклярацій, Конвенцій і Трактатів відбулася Міжнародна Конференція Прав Людини в Тегерані. Одночасно з Конференцією в Тегерані ціле людство, всюди і в різних формах, робило підсумки з минулого практичного примінення в житті основних засад і постанов про Права Людини та намагалося робити прогнози на майбутнє. В Тегерані про Права Української Людини в Українській ССР реферувала делегація цієї „суверенної" республіки, не згадуючи ані про Лист В. Чорновола, ані про його збірку матеріялів про двадцятьох українських „злочинців" — „Лихо з розуму", ані про листи цілої серії інших українських політичних в'язнів в СССР, ані про монументальну працю Івана Дзюби п. н. „Інтернаціоналізм чи Русифікація". — І тому українська політична еміґрація взяла за свій обов'язок познайомити світ з положенням української людини в СССР в світлі Деклярації Прав Людини та інших міжнародних трактатів.

Збігом обставин, майже в той самий час, коли міжнародна організація ОН вирішила проголосити 1968 рік Міжнародним Роком Прав Людини, — українська людина в СССР прорвала залізну заслону, якою її „соціялістична держава" відгородила від решти світу, від інших людей, і дала цій вільній людині поза межами СССР багатющий доказовий матеріял про жахливі умовини поневолення і геноциду, в яких перебуває ця Українська Людина. Не тільки про себе. В своїх матеріялах — оскарженнях проти русифікаційної, екстермінаційно - геноцидної політики і практики Москви Українська Людина в СССР вказала на таку ж долю й інших не-російських народів.

В цій короткій статті неможливо навіть і приблизно вичислити всі ті порушення Москвою основних прав людини, тому ми відсилаємо читача до збірки матеріялів В. Чорновола „Лихо з розуму", до його Листа з передмовою автора цієї статті, який появився окремою брошурою у видавництві „Нового Шляху" в Канаді, до праці І. Дзюби „Інтернаціоналізм чи Русифікація", яка появляється на книжковому ринку англійською і іншими мовами, та до численних листів українських політичних в'язнів з концентраційних таборів в Мордовській АССР і ін., які появилися в українській пресі поза межами СССР, особливо в паризькому „Українському Слові" та мюнхенській „Сучасності".

Для чужомовного читача добре пропонувати „Лихо з розуму" та „Інтернаціоналізм чи русифікація", які також будуть на книжковому ринку.

Голоси наших братів з-поза Залізної Заслони — мужні, гідні й повні віри в перемогу, хоч малюють вони одну з найбільших трагедій, яку будь - коли в своїй історії переживала українська людина й її нація. Їх писання переповнені безмежною любов'ю до України і надхнені духом визову героїв-мучеників. Віра в їх основні, невід'ємні права, як поодиноких українських людей і як нації така велика, така непоборна, що ані велич і сила московської імперії, ані терор-оргії її знаряддя — тайної поліції, не страхають їх. Вони знають, вони відчувають, вони вірять, що немає сили в світі, яка могла б розстріляти Ідею. Тому вони переможуть — в ім'я України, з Україною і для України.

А в час святкування Міжнародного Року Прав Людини наш обов'язок показати світові московсько - большевицьку колоніяльну імперію під назвою СССР в її правдивому світлі, без маски. Бо ніде в світі теорія не є така далека від практики, як у московській СССР. Ніде в світі слово не є на службі брехні й обману, як це є в СССР. Ніде в світі лицемірство й фарисейство не є в такій показі, як в СССР.

У своєму листі до Прокурора Української РСР, до Голови Народного Суду УРСР та до Голови Комітету Державної Безпеки при Раді Міністрів УРСР Вячеслав Чорновіл пише: „Я нічого у Вас не прошу. Численні запити, заяви, скарги і клопотання розбилися в холодний мур Вашої байдужості. Похмурою мовчанкою Ви відповіли лауреатові Ленінської премії М. Стельмахові, лауреатам Шевченківської премії А. Малишкові, та Г. Майбороді, всесвітньовідомому авіоконструкторові О. Антонову, кінорежисерові С. Параджанову, композиторам П. Майбороді та В. Корейкові, письменникам Л. Серпіліну, Л. Костенко, І. Драчеві. Вони просили небагато - гласності, відкритого суду над заарештованими у Києві, Львові, Івано-Франківському, Тернополі. До Вас звернулася з клопотанням велика група — понад 70 чоловік — письменники, науковці, студенти, робітники. Вона також хотіла небагато: бути присутніми, коли судитимуть їхніх друзів, товаришів, знайомих, рідних. Це їх міліція виштовхувала згодом навіть з коридору будинку, в якому тихцем, подалі від людського ока розправлювалися над студентом Київського медінституту Ярославом Гевричем. Це багатьох з них оточила в Львівському обласному суді міліція та солдати і тримала під арештом, поки суд таємно виголошував вирок Гориням. Протягом довгих місяців матері, дружини, діти прагнули бодай побачити своїх синів, чоловіків, батьків, що томилися за ґратами".

І далі: „Оргія обшуків і допитів досі лихоманить українську інтелігенцію, багатьом не дає змоги спокійно займатися творчою працею. Вам байдуже до людських драм, до деморалізуючої дії страху, що холодною гадюкою вповзає в не одну українську родину. Для Вас ніби існує тільки закон. Тож гляньмо на те, що діється тепер на Україні, з точки зору соціялістичної законности."

Після цього похмурого вступу, В. Чорновіл розкриває перед світом широке полотно, на якому змальовані нелюдські муки й терпіння безчисленних українських людей, єдиним злочином яких є безмежна любов до України, щира відданість її культурі й бажання задержати несплямленою українську історичну спадщину та продовжувати її в творчості українського генія. Всюди, де не глянеш, ворог господарює, здирає з матері останню сорочку, а її синів і дочок або мордує на місці, або висилає крадьком в зимні північні тундри. Всюди пожари і розпач. Тільки по стінах спалених українських бібліотек, по стінах, перетворених у арсенали й музеї безбожництва, храмів Божих та по стінах розкішних домів КГБ і інших подібних катівень Союзу Соціялістичних Совєтських Республік червоними буквами світять найліберальніші основні і звичайні закони цієї „союзної" республіки про невід'ємні права й вольності „щасливої совєтської людини".

В. Чорновіл живими прикладами живих людей доказує, що закон в СССР це облуда, це фарисейське замилювання очей посторонього світу новими, більш рафінованими потьомкінськими селами. Бо за теорією, за пустою, хоч дуже гарною фразою закону криється жахлива дійсність. Самий Данте жахнувся б, коли б побачив, що його Пекло бліде й нереальне у порівнанні до „соцреалістичного" пекла в царстві панування Москви.

За свій опис дійсности в Україні, В. Чорновіл був кинений також у соціялістичне пекло на поталу кагебістів і їхніх помічників на службі червоної імперії.

Листи - клопотання С. Караванського, Івана Кандиби, Левка Лук'яненка, В. Горбового, Юрка Шухевича і багатьох інших, малюючи сваволю й криваві оргії терору й насилля органів влади Москви в Україні проти української людини в її боротьбі за задержання своєї історичної та національно - культурної і політичної ідентичности, говорять недвозначною мовою про те, що окупаційна московсько - большевицька влада в Україні не є спрямована проти прав і свобід людини взагалі, але специфічно проти української людини. В Україні переводиться плянова й брутальна політика повної русифікації — всіма доступними засобами й за всяку ціну. В той час, як українське населення України зменшується — російське збільшується. Так науково, на підставі „совєтських" таки даних, пише й доказує І. Дзюба.

„Події в Україні", пише І. Дзюба, характеризуються „насильством, колоніялізмом, занепадом суспільности і культури підкорених націй аж до їх фізичного знищення чи біологічного вимордовування (клясичний ґеноцид)." І робиться це в ім'я Комуністичної Імперії Російського Народу з наміром перетворити її, насильно перетопити в „чистокровну" Російську Імперію.

То ж Міжнародний Рік Прав Людини Українська Людина святкує під знаком заперечення їй не тільки елементарних, основних людських прав, згідно з Загальною Деклярацією Прав Людини, але і під знаком загрози зникнення її з лиця землі, під загрозою „фізичного винищення чи біологічного виморювання", за словами І. Дзюби.

Тому мусимо долучити наш голос протесту до голосу протесту наших братів і сестер в Україні, об'єднатися спільно з ними в дусі і в ділі, та спільними зусиллями здобути Українській Людині й Українській Нації всі права гарантовані їй Богом, святочними міжнародними деклараціями й міжнародними договорами.

Українці поза межами України мають святий обов'язок усвідомляти світ про дійсний, а не паперовий стан української людини на її власній, але окупованій чужою владою, землі й добитися того, щоб Декларація Прав Людини й усякі конвенції про охорону прав Людини були дійсними, обов'язуючими міжнародними законами, а не такими ж безвартісними кусками паперу, як Конституція СССР ... В першу чергу треба добитися того, щоб ОН чи інша міжнародна організація вислали свою Слідчу Комісію в СССР, яка на місці прозріла б дійсний стан в Україні. Таку процедуру передбачає стаття VIII Конвенції про злочин ґеноциду.

В наших часах масової комунікації ми не повинні недоцінювати світової опінії, з якою мусять рахуватися всі, малі й великі, слабі й могутні, святці й тирани. Тому нашим першим завданням на еміґрації є здобути світову опінію для нашої справедливої справи, в обороні нашого невід'ємного права на бути собою, бути українцями.

Денис Квітковський - Квітка

Примітка: Автор статті „Українська людина в УРСР в ювілейному році Прав Людини" д-р Денис Квітковський є автором виданих востаннє двох розвідок — „Боротьба за свободу в Україні" і „Репресії в Україні в світлі Міжнародного права", які вже вкоротці появляться англійською мовою.

Дм. Андрієвський

МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНА ВАГА ДОКУМЕНТІВ З УКРАЇНИ

Мріє! Навій нам пожару,
Дай нам живої води,
Дай нам пекучого жару
Сили збудить молоді

Сили збудить, запалити
Порох байдужних сердець,
Темную ніч освітити,
Вийти на грець!

(Михайло Масютко, „До мрії". „Лихо з розуму")

Документи, які стали наплинати останніми роками з України у вільний світ, мають неабияку вагу під різними оглядами, а зокрема під оглядом міжнародно-політичним. Одні з них появились збіркою, зложеною В. Чорноволом в Україні і виданою друком під наголовком „Лихо з розуму" в Парижі; інші друкувалися в „Українськім Слові", в „Новім Шляху", в „Сучасності", тощо. Писані здебільша в'язнями концентраційних таборів Мордовії, ті документи викривають шалений тиск Москви на український народ, а особливо його провідну інтелігентську верству, і з'ясовують методи насильства совєтської влади в боротьбі проти визвольних змагань України і інших неросійських народів СССР.

Чи не найбільш виразно злочинність того тиску Москви з'ясовує лист В. Чорновола до Прокурора УССРеспубліки, друкований в „Новім Шляху" ч. 45 за листопад 1967. В нім автор підносить факт, зрештою відмічений і в багатьох інших документах, що політика Москви супроти України та інших поневолених народів СССР грубо порушує „Деклярацію Прав Людини" проголошену і прийняту Об'єднаними Націями в 1948 р. Та свого рода Хартія свободи, обов'язує всіх членів тої світової установи, а в тім і СССР і УССР. Дарма, що той документ і досі не опублікований в Україні, однак його там знають і на нього не один з борців за волю своєї Батьківщини покликається. У світлі того документу повинна оцінювати стан речей в Україні і світова громадська опінія та міжнародні політичні чинники.

Не позбавлений ваги для чужинного світа й той факт, що більшість матеріялів з України, про які мова, мають характер офіційних документів. Адже це здебільша скарги совєтських громадян, звернені до різного роду політичних достойників і високих урядовців совєтського режиму в Україні і взагалі в СССР, а навіть до міжнародних чинників. Ті скарги мають за предмет порушення практикою Совєтського Союзу міжнародних договорів, Конституції УРСР та СССР, політичної системи, судівництва, адміністрації союзних республік, а спеціяльно України. Вже з тої причини документи є важливі і для чужинців, як доказ порушування загально прийнятих норм міжнародних відносин і основних правил суспільно-політичного життя совєтсько-комуністичним режимом СССР.

Ніхто з авторів відомих нам документів з України в їхніх скаргах не виступає проти комунізму, як теорії чи ідеології, але всі вони вказують на обурливі відносини, які панують під совєтським режимом в Україні і попратних таборах Мордовії. Що більш, ті автори покликаються на найбільші авторитети теоретиків комунізму. І так Дзюба в своїй ґрунтовній праці „Інтернаціоналізм чи русифікація" широко наводить думки Леніна щодо національної політики Москви в Україні, як минулого так і радянських часів. Виступаючи зі своїми скаргами, автори документів ніби стараються направити режим, помогти усувати його збочення, але виразною і основною метою їх виступів є намагання запобігти дальшим кривдам і шкодам їх Батьківщині, Україні, забезпечити їх свободу і державне існування, що багатьох приводить до думки виходу УССР з Совєтського Союзу. В той спосіб документи свідчать про стан національної свідомости провідної верстви в Україні і її державницький спосіб думання, про що українці у вільнім світі знають так мало і що збільшує вагу матеріялів.

Поборюючи практики судівництва в Україні В. Чорновіл в своїм зверненні в 1967 р. до Прокурора УССР та інших урядових чинників вказує, що стаття 62 Карного Кодексу про „особливо небезпечні державні злочини", широко застосована в Україні, суперечить Конституції УССР. Це щодо законодавства. А щодо практики, то досить навести слова слідчого судді Денісова, в справі Лук'яненка, який одверто заявив: „Конституція існує для закордону". То ж не дивно, коли під ст. 62 підводиться такі „злочини", як напр. читання, зберігання, а тим більш показування своїм знайомим таких книжок, як „Історія України" Аркаса, тексту промови Айзенгавера на відкриттю пам'ятника Шевченкові, Енцикліки Папи. Доходить до того, що в Україні арештовують 15-літнього сина Шухевича і тримають його довгі роки на засланні лише за те, що його убитий большевиками батько був Командиром УПА.

При такій постановці справа судівництва в Україні є справжньою карикатурою на правосуддя. Не зважаючи на те, що „Декларація Прав Людини" забороняє свавільні арешти, вживання морального чи фізичного тиску на оскаржених тощо, в совєтському судівництві панує справжній терор. Людей кидають у в'язницю часто без слідства і без суду, до їх келій посилають „сексотів", себто шпигунів і провокаторів. Оскаржені не все можуть вільно вибирати собі адвокатів. Зрештою судді, як і накинені адвокати, часто керуються не духом закону і не буквою кодексу, але вказівками політичної поліції КгБ. Суд здебільшого відбувається при закритих дверях, щоб тим запобігти розголошенню зловживань і насильства судової влади. Зрештою засуджених часто висилають поза межі їх країни, як от до виправних таборів в Мордовії.

**

Крім порушення загально принятих в культурних країнах суспільних норм, в Україні під комуністичним режимом не менше грубо насилується права нації, української нації. Це питання чи не найбільш виразно поставлене і вияснене І. Кандибою, в його листі до Секретаря ЦК Компартії з жовтня 1965 р. Те саме питання заторкують також інші автори, як от Лук'яненко в зверненні до Голови Верховної Ради УРСР з травня 1967 р. а також Караванський в його листі до Гомулки з вересня 1965 р. В них розглядається державно-правне положення України в складі СССР, її права забезпечені Конституцією і систематично порушувані Москвою та її вислужниками.

В повищих листах виразно висувається питання виходу України з СССР. На це їй дає право ст. 14 Конституції УССР і ст. 17 Конституції СССР. Кандиба за своєю професією — юрист. Він критикує політику Москви в рр 1933-34 і кваліфікує її ґеноцид. Зазначаючи інші факти порушення прав України, він підносить питання виходу її з Совєтського Союзу. При тому уважає, що це має статись „згідно волі народу, виявленої шляхом референдуму". При тому наводить в листі до Першого Секретаря Шелеста висловлювання прокурора Старікова, що радянський уряд не зупиниться перед приміненням збройної сили для затримання органів влади Москви на Україні.

Лук'яненко в своїм листі до Голови Верховної Ради УССР з травня 1967 р. підносить суперечність політики Москви супроти України з постановою 11 совєтської Конференції народів Азії і Африки, яка відбулась в Баку в травні 1964 р. під проводом діячів СССР і де сказано: „ми вимагаємо свободи для борців за незалежність". Натомість С. Караванський не обмежується деклараціями і протестами, але звертається листом з вересня 1965 р. до Ґомулки, домагаючись скликання міжнародної конференції комуністичних партій світу для розгляду різних надужить чинених Москвою в Україні. В той спосіб справу України поставлено в площині міжнародній. Це є практичне застосування погрози, висловленої Кандибою, який закінчив свій лист до Шелеста словами: „ми змушені будем звертатись ... до прогресивної громадськости України та прогресивної громадськости усієї нашої пляннети".

Та на цім ще не кінчаться змагання українських патріотів в Україні. З одержаних матеріялів довідуємось, що вони роблять заходи до організації сил для боротьби за права України. Про це найбільше дає відомостей Кандиба в уже згадуванім документі, а також Лук'яненко, Вірун тощо. З них виходить, що в р 1958 в Станиславові постала була організація під назвою „Об'єднана партія Визволення України (ОПВУ) в складі вісьмох осіб, головно робітників, метою якої було створення української незалежної держави. На жаль нема відомостей про її діяльність, а лише про її ліквідацію та заслання її членів в Мордовію. Більше знаємо про спроби створення у Львові в 1959 р. „Української Робітничо-Селянської Спілки". Програма запланованої організації, що мала на меті унезалежнення України в окремій брошурці, дісталась до рук влади і послужила притокою для арешту учасників організаційного зібрання.

Не більше знаємо також і про третю подібну організацію, що постала у Львові р. 1961 під назвою „Український Національний Комітет (УНК). В кожнім разі і вона ставила собі за завдання національне визволення і відбудову української незалежної держави. На відміну до попередніх двох організацій ця третя нараховувала вже 20 членів. Але і вона була викрита і її члени стали перед совєтським судом в грудні 1961 р. Двох її членів (Коваля і Б. Грицину) засуджено на кару смерти і розстріляно, один збожеволів, а решту вислано до таборів ув'язнення. За твердженням того самого Кандиби таких справ судових було більше.

Як бачимо з повищого, боротьба в Україні з московським окупантом не вгаває. Коли одні українські патріоти використовують леґальні можливості, щоб підносити гасла визволення України з-під московської зверхности і розкривати злочини наїздника, то інші пробують організувати групові дії. Годі сказати як широко розгорнена ця остання форма боротьби і як глибоко її ідеї просякли народні маси. Знаємо лише, що в одній лише Мордовії у таборах заслання українці становлять 60-70 % в'язнів, тоді як росіяни є не більше як 10 %. Знов же після останніх відомостей, що наспіли через Гельсінки, в одним з тих таборів останніми часами перебувало коло 230 українців різної професії, але найбільше серед них було інтелектуалів.

**

Матеріяли з України виразно свідчать про тверду рішучу і горду поставу українських патріотів супроти влади наїздника а це щось значить. Чи ж не знаменним є виклик Гориня в листі до начальника табору в Мордовії: „я кидаю Вам у вічі свою зневагу і призирство".

Отже до правних і політичних та соціяльних спонук боротьби долучається ще момент психологічної настанови. Виглядає, що українці в Україні позбулись страху перед ворогом і просто дивляться в очі насильникові. Цей другий момент, моральний, має свою вагу і значення також в аспекті міжнародно-політичнім. Він повинен переконати чужинців у вільнім світі про неминучість і близькість провалу сучасного режиму в СССР як також розпаду цієї останньої колоніяльної імперії. Чи не про це саме свідчать події, які тепер відбуваються в Чехословаччині, яка демократизується всупереч бажанням Москви, та Румунії, не вагається кинути рукавицю Кремлеві. А їх приклади є заразливі і тому нині Москва вже не зважується на такі круті звороти, якими

(Закінчення на стор. 6-ій)

Я. Гайвас

РОЗБІЖНІ ШЛЯХИ ВСЕ ТАКИ ЗІЙДУТЬСЯ...

Українське громадянство в діяспорі зазнало в останні роки чимало потрясення. Причиною його були інформації й матеріяли з України. Хоч ми „вірили й сподівалися", що большевикам таки не вдасться зовсім задавити прагнень українського народу до вільного життя й творчости, а української людини до збереження своєї людської гідности, то все таки ми мали перед очима десятки років нелюдського терору, утисків, фізичних знущань і знищувань, й не диво, що в багатьох в нас були сумніви. Бо й справді: скільки може витримати людина?

І рантом по тих сумнівах ударили тверді й яскраві факти. Один за одним доходили до публічного відома документи, доповнювані переношеними у різних формах інформаціями, які говорили зовсім новим голосом. А умови, в яких ті документи постають — чи в тюрмах і концтаборах, чи на волі — переконують, що тут ідеться не про групку людей, а про настрої широких мас, які відбиті в писаннях і виступах одиниць. І те, що звичайно є слабістю, у цих умовах стало силою. Основною силою цих виступів є незорганізованість, стихійність. Викликані вони не якоюсь організованою групою в Україні, чи за кордоном, не якоюсь сторонньою силою, а породжені органічно самим життям нашого національного колективу і формульовані його кращими представниками. Зміст і форма та самі автори нових матеріялів показують: без огляду на те, чи там є залишки колишніх організованих сил, чи ні, то сучасне зрушення зовсім незалежне від них і воно так чи сяк заіснувало б. Є воно виявом того сьогодення, що ним живе український народ.

Але не лише поява цих документів заскочила нас. Може ще більше заскочила нас їхня глибінь, висока якість, наукова переконливість та обґрунтованість. Ми нагло побачили перед собою висококваліфіковані праці, що і своїм об'ємом і змістом змушують до глибшої застанови. А у висліді цієї застанови між іншим аж напрошуються запити: які ж аналогії між їхнім і нашим думанням, чи і де збігаються, перехрещуються наші погляди з їхніми, де вони біжать паралельно, покриваються, а де розходяться? Де ми близькі, а де далекі собі? Бож ясне, що після стільки років розлуки, переживши такі різні долі, вбгавши в себе такі різні досвіди й на кінець у таких різних умовах і з такими різними можливостями — ми не можемо мати в усьому ідентичні думки і погляди. У нас майже абсолютна свобода для думки, її вислову, форми, а там тиск згори, тиск з різних боків, потреба вкладатися в існуючі умови, приписи й заборони.

Почнемо з найбільш революційного в українській дійсності по обох боках залізної заслони: з постави до людини. Східньо - европейський і близькі йому азійські комплекси, умови життя там, розвиток ідей, державних систем не сприяли такому баченню людини на сході, як це є у західньому світі. Та наперекір цьому всьому ми бачимо, як швидко в цьому відношенні пішов український світ. І як близько ми є до себе через залізну заслону. Пізнаючи тамошні погляди зі захалявних писань про людину, її гідність, пошану до її особовости й вимог, до її незаперечних вольностей, ми неначе відкриваємо свій власний світ. А їхня ненависть до цензури, затискування творчости, думання і відчування „на наказ згори" є ідентичні з нашими. Наша мова спільна. Вони так не хотять бути „ґвинтиком" великої совєтської машини, як ми не хочемо бути прихвостнями й підтакувачами модних осіб, чи думок.

Так само дуже близько ми собі, коли мова про положення українського народу сьогодні. Ми тут не будемо називати прізвищ, але візьмім перший документ і з подивом будемо слідкувати за відвагою, за мужністю, за людяністю та відкритим розумом в з'ясовуванні понерврянь, переслідувань, русифікації, на які виставлений цілий наш народ. І мусимо сказати: вони краще, переконливіше, очевидно, більше удокументовано показують це все. І нашим ученим за кордоном, нашим газетярам, нам усім не раз слід би піти до них на науку.

Не йнакше справа з великим гаслом, двигуном нашої доби: свобода народам! Серед нас уже тільки якісь динозаври давньоминулого бачать це велике гасло виключно у застосуванні до українського народу, бо решта народів — „а, Бог з ними, не наша справа". Для нас сьогодні це гасло значить: усім народам без вийнятку, малим і великим, білим і кольоровим, европейським і всім іншим. А в них це гасло є одним з углів віровизнання, за нього вони терплять, борються, за нього вони платять усім своїм дорогим і найдорожчим. І які вони близькі нам саме тому.

Ми могли б в такий спосіб ще на неодному відтинку показати як перехрещуються наші шляхи й мислі. Але це тільки частина правди, одна її сторінка. Бо друга показує, як не раз далеко ми розходимося.

І тут насамперед треба вказати, що вони вважають основою своїх думань і поступків марксизм і „новий найвищий етап марксизму — ленінізм". Хоч не для всіх, але для переважаючої частини серед них „марксизм - ленінізм" просто непорушне табу. Одні з них зіндоктриновані, а другі застрашені й не бачать, що марксизм — продукт XIX століття, який відбиває і „продукційні" стосунки того століття і позем здобутків людського генія і етап розвитку людства, а в XX столітті його „науковість", якщо її критично не осмислити, не ревідувати, не переполоти й доповнити, тобто не достосувати до сучасних „продукційних" стосунків і здобутків людського духа, зовсім науковістю не буде, а буде тим, чим він є нього дні в СССР — мертвою схолястикою, повторенням освячених фраз, цитатологією.

В газетній статті не сила розглянути різні основні положення марксизму - ленінізму й вказувати на їхню віджилість, недійсність у нашому віці. І тому ми тільки звернемо увагу на вугольний камінь цієї доктрини — абсурдне сьогодні вчення про „диктатуру пролетаріяту". Не лише життя показало, що диктатура пролетаріяту це тільки ширма для групи професійних революціонерів, а потім для монопартійного апарату, але сучасна високопромислова, або, як дехто каже, післяпромислова суспільність з її виробничою технологією, з різними новими, давніше несподіваними здобутками й проблемами — в ніякому разі не дає можливостей для „диктатури пролетаріяту". Та ще й якого пролетаріяту, того, що відживає, як суспільна верства?

А на всі ті, або майже всі недоліки, раннього капіталізму, які Маркс і Ленін збиралися випалювати гарячим залізом соціяльних революцій, людський розум і людський досвід знайшли інші, кращі, багато успішніші ліки й заходи.

Є ще один блуд, що „водить" майже усіх новаторів в сучасній Україні. Це переконання: коли б жив Ленін, за життя Леніна, згідно справжнього вчення Леніна, тощо. Ми не будемо аналізувати життьової вірности цих, скажім одверто, ілюзій. Ми тільки вкажемо на полеміку відомого українського марксиста Л. Юркевича з Леніним. Прочитайте, а тоді побачите, ким був Ленін. А тоді побачите, що навіть така злощасна фраза, яку ужив Крущов, а яка ще й сьогодні є провідною, хоч не голосною, зорею керівників СССР — „злиття націй" була винаходом Леніна. А коли комусь всіх виводів Юркевича замало, замало того, що ми детепер знали про добу Леніна, то хай собі прочитає видану востаннє „Прологом" працю Сергія Мазлаха і Василя Шахрая: „До хвилі", книгу, що була написана українськими комуністами в 1919 році. І тоді стане ясно: відклик на Леніна, на його положення, на його політику є звичайною ілюзією, бо Ленін не багато різнився від усіх інших большевицьких лідерів.

Так само ми зовсім не погоджуємося з поширеною вірою навіть серед новаторів в Україні в доцільність, оправданість федерації з Росією. Зокрема Іван Дзюба у своїй праці „Інтернаціоналізм чи русифікація", частини якої друкувалися в журналі „Сучасність", багато застановляється над тим і гаряче його боронить. А для нас життя важніше, як формулки, або навіть дуже гарячі прагнення. А життя вчить, що федерація з Росією — це суприматія Росії. Федерація — це спілка різних, але рівних, спілка без диктату, без старшого брата, без усіляких теорій про злиття, це зовсім щось інше, як СССР. А до цього розвиток в причорноморському просторі, між Україною і її сусідами, коли вже говорити про більшепросторні з'єднання, вказує радше на інші розв'язки, корисніші, обопільно доцільніші, як федерація з Росією.

Теж зовсім не погоджуємося з тим, що при комунізмі можлива демократія. Яка демократія можлива при монопартії, без можливости вибору, порівняння? Хіба - що тільки на словах! Так як на словах в СССР є радянська система, тобто виборні органи - ради на всіх поземах кермують життям, а в дійсності є зовсім не так. І не може бути так, бо що ж тоді з комуністичною монопартією?

Оце тільки деякі відтинки життя, деякі елементи, стосовно яких є величезні розходження між українською патріотичною еміграцією, а тими в Україні, що зважилися думати інакше, як каже партія, що вимагають для себе права висловити свої думки. Але ми так само, як вони, вважаємо, що боротьба за свободу думки й слова, за свободу творчости, за збереження права народу на самобутній розвиток, на власну культуру є боротьбою на вирішальному фронті. І хоч які різні шляхи наших думок і прагнень, тут вони сходяться. А в майбутньому буде ще більше вузлів, де ми зійдемося в одному.

І вже на беріжку цих роздумувань: чи поступиться большевизм цій новій хвилі відродження, наступові молодих сил, збудженому прагненню незалежного росту? Відповідь ця залежить від відповіді на інше питання: чи здібний большевизм еволюціонувати? Тепер виглядає, що ні. Не зважаючи на його вітальність, динаміку, він не в силі відкидати віджилі істини вчорашнього дня, не в силі признати свої помилки, а тому й не в силі еволюціонувати. І тому замість іти вперід, він шукає відповіді на нові вимоги життя зворотом назад. Після короткого посталінського періоду, що триває ледве одну декаду, прийшов період неосталінізму. А з ним затискання думки, слова, сумління, нова повінь наказів, заборон, застрашувань, а це все передсінок терору. І не поможе тут багато, що молоді сили в Україні, в Росії, в цілому СССР виступають виключно в рямках національности, що власне вони як найрішучіше домагаються збереження, пошанування, переведення в життя обов'язуючих конституційних норм і законів, що більшість з них стоїть твердо на теоретичних позиціях марксизму - ленінізму. Всеодно і партія і режим ідуть на їх знищення, бо партія і режим виросли на фактичному запереченні догм своєї доктрини, залишивши тільки одну — диктатуру пролетаріяту. А ця, як це вже згадано в горі, дегенерувалася в диктатуру монопартії, а радше кліки, що стоїть на її вершку. Добитися зміни — це значить зламати хребет монопартії і режим кліки.

Значить, ми напередодні загостреної боротьби старого з новим. Сигналізують цю боротьбу і недавній виступ Брежнєва перед московськими активістами, і видані „Тезизи до п'ятидесятиріччя народження К. Маркса", і нарешті резолюція квітневого пленуму ЦК партії. Боротьба, що ніколи не вгавала, ввійшла у загострену фазу. Старе збирає всі свої сили й засоби до оборони своїх позицій. У житті завжди нове, молоде перемагало остаточно в боротьбі. Чи мало б бути інакше цим разом?

Нас загнали за колючий дріт у Мордовію на примусову працю за любов до України та прагнення до її незалежного державного існування. Таке прагнення визнається нормальним і законним для всіх людей: для азіятів, для африканців, для всіх інших народів світу, тільки не для українців...

Позиції російського шовінізму на Україні тепер незрівняно слабші, ніж були до революції... Будучи гальмом суспільного прогресу і ставши на заваді розвитку нашої мови, літератури і всієї національної культури, він не має жодної моральної підтримки. За опору йому править груба фізична сила... і страх наших батьків. Але на одній лише силі ніколи ніщо довго не втрималося, а страх також не вічний. Він, як і все на світі, явище минуще. Щоб він існував, його треба постійно підтримувати. Його й роздмухували безперестанку смертями, тисячами безневинних смертей. Чим і залякали наших батьків. Але після війни народилося і вже виросло нове покоління, що не знає страхіть терору і не скуте жахом.

(Левко Лук'яненко, з листа до Голови Верх. Ради УССР. „Українські юристи під судом КГБ")

Неширокою смугою витягнулась із заходу на схід зелена Мордовія. Зелена на карті, зелена насправді. Коли б склали точну карту Мордовії, південно-західній кут її довелося б поділити на квадрати, розгороджені колючим дротом і всіяні сторожовими вишками. Це мордовські політичні табори — край колючого дроту, вівчарок і полювання на людей.

Україна суверенна, згідно з конституцією, держава, яка має навіть представництво в ООН. Її суди засуджують тисячі українських громадян і... висилають їх за кордон. Небувалий в історії прецедент: держава висилає в'язнів за кордон. Може, Україна не має місця для таборів, як князівство Монако? Проте знайшлося ж місце для семи мільйонів росіян, а от для політв'язнів-українців, немає місця на рідній землі...

(Валентин Мороз, листопад 1966, Явас, Мордовія, табір ч. II)

Кого ж кидають сьогодні на Україні за ґрати? Судять молодь, яка виросла при радянській владі, яку виховала радянська школа, радянські вузи, комсомол. Судять як буржуазних націоналістів людей, які не пам'ятають буржуазного ладу, батьки або діти яких гірко бідували на рідній багатій землі. І нікому не спало на думку пошукати причини глибшої за нудні теревені про вплив буржуазної ідеології та про буржуазний націоналізм.

(Вячеслав Чорновіл, з листа до судових органів УССР. „Новий Шлях", 11 лист. 1967)

АВТОРИ ЗАХАЛЯВНИХ МАТЕРІЯЛІВ З УКРАЇНИ

Вячеслав Чорновіл

Опанас Заливаха

Святослав Караванський

Михайло Горинь

Михайло Масютко

Мирослава Зваричевська

Ярослав Геврич

Іван Гель

О. Зінкевич

СВІТОВА ПРЕСА ПРО МАТЕРІЯЛИ З УКРАЇНИ І МИ

Нові матеріяли з України, і в першу чергу книжка В. Чорновола „Лихо з розуму", стали справді переломовою подією у відношенні великої чужинецької преси до українського питання.

Коли для багатьох чужих пресових органів ще до недавна справа самостійности України була внутрішньо-російською, то останньо це українське питання вирвалось з внутрі - російських рямців і вже стало, чи стає проблемою цілком окремою, яка вимагає іншого підходу до неї, окремих її студій і об'єктивного, а не упередженого її розуміння.

В кожного з нас може виринути запит, чому цей злам в чужому пресовому світі не наступив скоріше, які причини цього довголітнього замовчування української проблеми?

Хто вдумається в статус українського питання в західньому світі, то для нього буде мало переконливий аргумент, про, мовляв, якусь всесвітню проти українську змову. З цим загально панівним у нас аргументом важко погодитись, коли взяти під увагу, що велика світова преса в останніх кількадесяти роках промовчувала однаково питання всіх національних груп в СССР. Українці не становили жодного вийнятку. Так само, як нас, так промовчувалось постійно й такі національності як грузинів, вірменів, казахів, литовців, латишів, естонців і багатьох інших, які мають, так як і ми, свої національні традиції, свою окрему історію, культуру, мову.

Таке замовчування національного питання в СССР було виразною політикою західніх великодержав супроти Совєтського Союзу.

Цілком іншою була й далі залишається справа, що ми, українська політична еміграція, робили чи робимо, щоб це відношення до нас змінити. І тут слід би звернути увагу на кілька таких моментів:

а) у нас, у західньому світі, немає ані однієї інформаційної агенції, яка б об'єктивно постачала чужу пресу і чужинецький світ вістками про стан в Україні (кілька наших чужомовних видань або дають лише односторонній, і звичайно, на цілі місяці, спізнений огляд української п і д совєтської преси, або факти, також спізнені, замінюються коментарями пропагандивного характеру; що зразу підриває довір'я до їхньої вартости).

б) Чужомовні українські бюлетені (зокрема англомовні) через свій характер і спосіб інтерпретації українського питання, не знаходять майже жодного відгуку в чужих виданнях наукового, публіцистичного чи прямо пресового характеру.

в) В багатьох впливових чужинецьких колах сила російських і про-російських публікацій, зокрема великих наукових творів цілком підривала довір'я до існування самостійницьких тенденцій в УССР. Ті вістки про такі тенденції, які доходили з України, звичайно звужувано нами самими до внутрішньо-української інформації і вони не доходили до чужинецької преси.

На багатьох наших з'їздах, конґресах і конференціях майже ніхто не застановляється над потребою зовнішньої інформації. Цю прогалину у нас заступлено окремими бюлетенями, звичайно з перестарілим матеріялом, який перестає бути для щоденної чужої преси вісткою в повному розумінні цього слова. Рівночасно з цим, протягом довгих років, вістки, які продіставались в більшості зі сторінок офіційної підсовєтської преси, були замало переконливі для чужинця, щоб він міг говорити про якість відосередні, самостійницькі рухи в Україні. В адміністраційно-державному апараті УССР не було видно і дальше не видно ферментів подібних до тих, які мали місце недавно в Чехословаччині. Румунії чи Польщі і які б вказували, що українські комуністи і керівники державного життя УССР є, чи хочуть бути самостійним чинником в полагоджуванні чи у вирішуванні національних, культурних і політичних проблем УССР-України. І якраз брак таких симптонів в Україні і мабуть був причиною того, що окремі ферменти в Україні, зокрема серед молодої інтеліґенції, ще до недавна не викликали майже жодного зацікавлення в західньому світі. Тому здається західні великодержави не могли робити ставки на окремі народи в СССР, а їхня всеціла підтримка йшла по лінії посилювання демократизації політичного життя в СССР і домагань більшої свободи творчости, чого домагається від довгих років велика частина молоді російської інтеліґенції. Тому, мабуть, так багато місця і уваги присвячує західня преса саме таким проявам боротьби за свободу в корінній Росії і серед росіян.

Щоб видвигнути українську проблему в західньому світі треба було найбільш переконливих доказів і фактів про провідні думки, ідей й фереметни, які б народились в самій Україні, серед народу який там живе, а не на еміґрації.

І саме матеріяли з України — книжка В. Чорновола „Лихо з розуму", листи Кандиби, Лук'яненка, праці І. Дзюби, Караванського, Масютка, Заливахи і багатьох інших доказали, більш як переконливо, що боротьба за національну свободу ведеться таки в Україні, що її веде сам український народ і кращі його представники.

Ці чисельні матеріяли з України були доказом для західнього світу, що в Україні виступили на арену боротьби за свободу, за людську гідність, за національну рівноправність та політичні права, не одиниці, що це не був якийсь припадковий відруховий виступ чи вибух, а що в цьому рухові за свободу знайшлись люди різних професій, з різних частин України, і що найважливіше, люди які і родились і виростали і виховувались в підсовєтські дійсності — правники, письменники, університетські професори, митці, студенти, а також робітники і селяни, які у своїй боротьбі і в своїх домаганнях прав для українського народу поставили найголовніший наголос на національне питання в СССР. Така велика кількість матеріялів, з такою сильною й переконливою арґументацією, не могла не звернути уваги чужого світу на українську проблему. Те, що не переконувало і не знаходило зрозуміння в чужому світі протягом довгих років, те стало самозрозумілим протягом, дослівно кількох тижнів, тільки тому, що воно прийшло з України, від представників українського народу.

Так наступив перелом. Так появились статті Є. Рузвельт (яка перша почала про ці справи писати), П. Вортінґтона, П. Ґроса, Є. Кренкшова, С. Ґольдберґа, Г. Льорінс, С. Констанґа, Дж. Клеґа, П. Нювсома, І. Когн, П. Блейк, Д. Вотерс, В. Б. Пампух, П. Вогля, і багатьох інших у великих щоденних часописах, таких як „Ню Йорк Таймс", лондонський „Таймс", торонтський „Телеґрам", і в багатьох льокального характеру, які появляються в мільйонних накладах.

Рівночасно з цим в деяких великих країнах державні чинники виготовили для своїх дипломатів обширні звідомлення про події в Україні, про матеріяли з України з інструкціями, як їх інтерпретувати у міжнародних взаєминах.

Немов завершенням цього розголосу про українське питання є видання книжки В. Чорновола „Лихо з розуму" (в англійському виданні — „Чорновіл'с-Пейперс") великим міжнародним видавництвом Мек Ґров Гілл, а також підготовка до видання в англійській та французькій мовах книжки І. Дзюби „Русифікація чи інтернаціоналізм".

Після довгих років, а то й десятиліть, осягнено максимальне розголошення української справи, що примусило багатьох чужинецьких чинників зробити основну переоцінку дійсности в СССР та важливости української проблеми.

Досвід останніх місяців доказав нам, що:

1) з великими речами, з великими й важливими документами, нам треба пробиватись на найвищі щаблі чужинецького світу, а не звужувати їх до дрібних видань з закраскою дешевої пропаґанди;

2) зовнішня інформація про події в Україні і матеріяли з України та використовування їх повинні бути узгіднювані між тими українськими чинниками, які ті матеріяли одержують з України, а також з секретаріятом СКВУ і нашим політичним представництвом на чужині — УНРадою;

3) нам конче потрібно української інформаційної агенції, з осідком в котромусь столичному місті, зі своїм бюром в пресовій галерії (як це мають напр. литовці у Вашинґтоні), яка б могла розгорнути централізовану інформаційну діяльність.

Матеріяли з України — їхній розголос в чужинецькій пресі і їхнє використання для української справи показали наочно, що багато з поміж нас ще не були готові до реалізації великих діл. Багато з-поміж нас, які мали чи можуть мати відношення до таких і подібних справ, побачили у цілій величині свої сильні і слабі сторони.

В загальному, не зважаючи на кілька злобних виступів і потягнень, українська політична еміграція і її преса, слідом за чужинецькою великою пресою, стала по стороні борців за свободу українського народу і дала їм свою всецілу підтримку.

Поява книжки В. Чорновола, українська акція на Міжнародній Конференції Прав Людини в Тегерані, українська солідарна постава нашої спільноти на чужині 28 квітня в обороні українського народу та українських політичних в'язнів стають закінченням ще одного етапу в історії визвольної боротьби українського народу.

Перед нами черговий, новий етап, який вимагатиме більш солідарної, більш централізованої праці, якщо ми всі — наші брати з України і українська політична еміграція, схочуть добитись нових, ще більших успіхів для української справи.

Спадають на пам'ять слова одного письменника, що в тюрмі людина вільніша, ніж на волі, коли життя на волі змушене бути регламентованим. На загал, виходить майже однаково, що на волі, що тут у нас, різниця тільки в тому, що тут зона мала, а на „волі" велика.

(З листа О. Заливахи з Мордовського табору, „Лихо з розуму")

Як Орфей вирушав у путь зловісну
Рятувать царівну Еврідіку,
Він заграв на кифарі пісню,
Щоб наслала на душу ліки. . .

І Орфей відшукав Еврідіку,
Та між ними воскресли ґрати. . .
О Явасе, колимський брате,
Кос-Арале двадцятого віку! . .

(Михайло Осадчий,
з табірної поезії. „Лихо з розуму")

МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНА ВАГА

(Закінчення із стор. 4-ої)

було здушення повстання в Мадярщині 1956 р. Московській ґеґемонії, а може і комуністичному режимові на сході Европи приходить кінець.

Чи не мав на думці Лук'яненко, коли в своїм листі до Голови Верховної Ради УССР Коротченка, протестуючи проти російського імперіялізму, писав: „він суперечить духові нашої доби, а припущення прагнень українського народу до національної свободи виглядає анахронізмом". І справді ми живемо в добу розвалу і занику колоніяльних імперій, з яких Совєтська імперія є останньою і яка є страховищем для вільного світу, а головно Европи. А оскільки в цілому світі постав рух проти таких пережитків минулого, оскільки на наших очах усамостійнилось десятки колись поневолених народів Азії і Африки, змагання українців за визволення їх країни шляхом виходу з Совєтського Союзу повинно бути зрозумілим для вільного світу, коли він приглянеться ближче тому, що діється за залізною заслоною. А цьому дуже можуть помогти матеріяли, що приходять з України. Вони є дуже на часі і на місці не лише для справи України, але і для пізнання тих глибинних процесів, які відбуваються в комуністичному бльоці.

Отже те, що діється в Україні, укладається в широкі рами світових процесів. Тому і вільний світ повинен познайомитись і приглянутись уважно до матеріялів з краю. Про це мусять подбати насамперед українці поза межами Батьківщини. Ті матеріяли повинні стати відомі чинникам Організації Об'єднаних Націй. Чи ж не є обов'язком тої установи приглянутись ближче подіям, ареною яких є один з її членів-основоположників. А зрештою, з ними повинна бути обізнана і широка громадська опінія вільного світу.

„Міжнародна Амнестія" про українських політичних в'язнів

(УІС „Смолоскип".) „Міжнародна Амнестія" — це світового маштабу організація, створена в 1961 р. в Лондоні для справ в'язнів у різних країнах світу, які були арештовані чи засуджені за свої політичні або релігійні переконання. „Амнестія" є акредитована як дорадчий орган ОН й Европейської Ради. В 1966 р. постав у Вашингтоні американський відділ „Амнестії", який крім оборони в'язнів, видає свій місячний Бюлетень „Акція Амнестії". Цей Бюлетень розповсюднюється серед американської і чужої преси, конґресменів і сенаторів, державних працівників, чужинецьких амбасад у Вашингтоні і місій до ОН в Ню Йорку.

„Міжнародна Амнестія" стала важливим і впливовим чинником у міжнародних колах і вона є кандидатом на одержання Нобелівської Нагороди в 1968 році.

В квітневому числі Бюлетеню американського відділу „Амнестії", першу сторінку прикрашують два великі малюнки Опанаса Заливахи „Вулиця" і „Жінка" з підписом: „Ні, ці репродуковані мистецькі картини не виконав комуністичний мистець Пабльо Пікассо. Їх виконав українець Опанас Заливаха . . . Його праці були заборонені совєтськими властями через „з а х і д н і й вплив". Тепер він відсиджує 5 років свого вироку в „строгій дисципліні", йому заборонено малювати в таборі і мусить працювати як кочегар".

На третій сторінці Бюлетеню є велика стаття про Святослава Караванського, в якій розповідається про його життя, цитується його лист до Голови Ради Національностей СССР, його дані про життя в совєтських концентраційних таборах а також лист його дружини до Л. Брежнєва з проханням його розстріляти і тим скоротити його тортури і муки.

Одним із виявів діяльности „Міжнародної Амнестії" є розголос в пресі, радіо, телевізії справи даного в'язня, а також писання листів-петицій до голів урядів в їхній справі.

Серед організованої кампанії в обороні Ніни Красов (Польща), Гардвіча Качаї (Маляві), Алберта Контійоха Беренґера (Еспанія), „Амнестія" закликає вести кампанію в обороні Святослава Караванського з допомогою писання листів-петицій до А. Косиґіна.

Лист-петиція звернений до А. Косиґіна, тому, що ЗСА не мають дипломатичних зв'язків з УССР.

Зразок петиції-листа, який повинні підписати бажаючі особи і вислати до А. Косиґіна, є написаний в суто американському тоні. В ньому між іншим пишеться: Так як „Міжнародна Амнестія" виявила і розголосила вживання тортур супроти політичних противників військовою хунтою, яка є зараз при владі в Греції — ця незалежна міжнародна організація слідкує з великим занепокоєнням за вістками про посилені політичні й інтелектуальні репресії в Совєтському Союзі і за ув'язненням незадоволених, які перебувають в надзвичайно важких умовах". Випадок С. Караванського, арешти й репресії „Міжнародна Амнестія уважає великою Вашою (А. Косиґіна) невдачею в осягненні рівня прогресу людства і щастя".

Роман Шрамченко
Секретар Центрального КОД

НАША ОБОРОНА І ДОПОМОГА ПЕРЕСЛІДУВАНИМ В УКРАЇНІ

Процеси, які відбуваються в Україні і повний образ яких дали одержані з України матеріяли, багатьох з нас на еміґрації заскочили своїм характером і потужністю. Вони сильніше як будь - коли перед тим примушують нас усвідомити, що тільки в Україні вони вирішуватимуть про бути чи не бути українському народові. Від якости ж української еміґрації залежить, чи вона могтиме в цих процесах допомогти чи пошкодити.

Десятками років ми вже відірвані від українського материка. Багато з нас його вже й не пам'ятають якслід, або, якщо й пам'ятають, то уявляють собі його тільки таким, яким його залишили. Однак нам треба усвідомити собі, що хоч корінь там залишився старий, то від нього вже виросли нові дерева, нове покоління, нова людина.

Багато з нас ще зберігає в серці зложені колись обітниці і приречення, тоді коли кидали Рідну Землю. Але багато вже про них призабули або зберегли їх тільки на словах.

Але не забула їх українська людина в Україні! Вона прийняла на себе ті жорстокі удари окупанта, яких уникнули ми. Прийняла їх мужньо, не заломившись і не підмінявшись... Тоді, коли ми проживали спокійно і в достатках, у них панувала важка, сіра неволя. І ось з темряви неволі пролунав і донісся до нас голос:

Це не вірш, це не гимн,
не ода
І не плід
віршолюбних маній,
Це жага,
це мольба свободи,
Це смертельника
крик останній. . .

Як їм допомогти?

Питання складне, але можливе до здійснення. Нашої допомоги Україні й переслідуваним у ній конечно потрібно. і чимскоріше вона прийде, ти кориснішою вона буде для нашої національної справи і для тих, які в Україні несуть наш спільний хрест.

Допомога ця може бути у різних формах. Перша вимога до нас — це стати на позиціях українців - державників, відкинувши будь - які групові упередження. Бо тільки об'єднані ми можемо добитися великих успіхів у нашій акції допомоги й оборони арештованих і засуджених.

Комітет Оборони і Допомоги має багато даних і фактів, які годі подавати до прилюдного відома в пресі, але які треба і можна використати у нашій інформаційній акції серед впливових кіл вільних держав світу. Ми розпочали інформаційну акцію в інших столицях. Нам також слід підтримати й посилити ту українську інформаційну акцію на міжнародному форумі, яку започатковано публікуванням документів з України.

Але успіх цієї акції залежить від скоординованої дії усіх нас і від моральної та матеріяльної допомоги всієї нашої суспільности. За такою допомогою звертається наш Комітет до всіх людей доброї волі. За допомогою, яка вможливила б нам далі продовжувати і посилити акцію матеріяльної й правно - політичної оборони ув'язнених і взагалі українського народу. Люди, які зуміли знайти доступ до „захалявних" матеріялів і доставити їх до вільного світу, робили це без чужої допомоги і чужої допомоги не хочуть брати. Але вони надіються на допомогу української спільноти, щоб продовжувати і поширити широко закроєну акцію в міжнародних юридичних і гуманітарних установах, щоб довести до сумління світу московське безправство над українським народом. Ми маємо вже великі успіхи! Ми на добрій дорозі. Ми надіємося, що українська суспільність не залишить пасивно цієї справи, не залишить самими тих, які взялися за спільну нам справу.

Центральний Комітет Оборони і Допомоги Політв'язням в СССР і його крайові комітети в окремих країнах розпочали збіркову акцію, прибутки з якої призначені виключно на акцію за звільнення ув'язнених і допомогу політв'язням в таборах і в'язницях СССР. Ми чули вже голоси сумніву в доцільності й можливості такої допомоги. Наша відповідь: вона не тільки доцільна, але й можлива, безпосередньо або посередньо.

Центральний КОД плянує точно інформувати українську суспільність про стан зібраних фондів і їхнє використовування. Він запросить провідних діячів наших Церков та громадських установ до перевірки документів і рахунків КОД, оскільки це справа нас усіх.

Так як повірили Ви тим, які принесли і показали світові правдиві документи з України, так повірте і тепер тим, які хочуть конкретною і посиленою працею передати в Україну тим, які до нас за допомогою звернулися, вістку, що їхній заклик українська еміґрація почула і на нього відгукнулася.

Люди, які діставали матеріяли з України коштом великих матеріяльних жертв і особистої небезпеки, не просили Вашої допомоги у той час. Сьогодні ж, коли йдеться про виконання нашого обов'язку перед братами в Україні, Ваша допомога потрібна і необхідна!

У нашій дії ми керуємося глибокою вірою в українську людину і в краще, нове й величне Завтра нашої Нації. Ми глибоко переконані, що так думають і вірять всі свідомі громадяни нашої спільноти і відчувають потребу негайної допомоги тим, яких листи з України потрясли нашим сумлінням. Вони на нас розчисляють і ми не можемо цього забути!

Окремо заклик родин і тих, хто знає засуджених, прізвища яких були опубліковані в пресі, зголоситися окремо до нашого Комітету на таку адресу:

Адреса Центрального Комітету Оборони й Допомоги Політв'язнів в СССР:

Ukrainian Relief Committee
P. O. Box 1104, Stn. "D"
Toronto 9, Ont., Canada

Адреса Краєвого Комітету в ЗСА:
O.D.W.U. Relief Committee
P. O. Box 4, Cooper Sta.
New York, N. Y., 10003

Адреса Краєвого Комітету в Канаді:
Ukrainian Gold Cross Fund
106 Spadina Road
Toronto 4, Ont., Canada

Україна в складі Союзу РСР, не має можливості нормально розвиватися як в політичному, так і в економічному і культурному відношенні, . . . в деяких випадках її становище далеко гірше від становища при царському рижимі і, фактично, являється колонією Москви, а в кращому випадку культурною автономією.

(Іван Кандиба,
з листа до І Секретаря
ЦК КП України. „Сучасність",
грудень, 1967)

ЖЕРТВОДАВЦІ НА ДОПОМОГОВИЙ ФОНД ОДВУ

ЛИСТА Ч. 1

По 200 дол. — В. О. К. Гантер, Е. Стахів, Маямі, Фла.; 100 дол. — Володимир Кий, Вальґфорд, Па.; 70 дол. — Стефан Кашуба, Денвер Кол.; по 50 дол. — д-р М. Грушка, Понтіяк, Миш., д-р Богдан Гнатюк, Меріон, Ста. Па., Осип Комарницький, Рочестер, Я і Б. Кебуз, Філядельфія, Па., Василь Стерхалюк, Дітройт, Миш., „Провидіння", Філядельфія, Па., ОДВУ В. 29 Алентавн, Па., Броди - Лев, Ню Йорк, д-р Ярослав Миндюк, Ньюарк, Н. Дж.

По 25 дол. — д-р Ігор Р. Кодельський, Овк Лавн, Ілл., д-р Роман Цибик, Парма, Огайо, д-р Марія Фішер-Слиж, д-р Б. Шебунчак, Блюмфілд, Н. Дж., д-р Р. Біланюк, Дітройт, д-р Юрій Городиловський, Шикаґо, Іванна Джус, Бей-Шор, Л. Ай., Д. і І. Пісецькі, Балтімор, інж. Ярослав Вариводa, Дітройт, Миш., М. Е. Демянчук, Філядельфія, Па., Т. Форович, Шикаґо, Роман Клюфас, Ню Йорк, д-р Н. Н., Балтімор, Роман Шраменко, Кліфтон, Н. Дж., Павло Дорожинський, Ню Йорк, Степан Тимків, Зальцбурґ, Мд., Степан Ковальчук, Маямі, Фла., д-р Сергій і Марія Кротюк, Денвер, Степан і Евгенія Коцюба, Денвер.

По 20 дол. — д-р Мирон Луговий, Воррен, Н. Й., д-р Ярослав Ґумовський, Оранженбурґ, Н. Й., Я. Тесарович, Байн Парк, Кал., Ілько Сідун, Гопельдавн, Н. Дж., Теодор Ільницький, Філядельфія, Па., М. Чорнокосинський, С. Франсіско, Кал., д-р Ласійчак, Балтімор, Ілля Семеґен, Дітройт, д-р А. О. Наклович, Каніщел, Кал., Ірена Несторович, Бруклин, Н. Й., Марія і Корнило Филипович, Філядельфія, Па., Павло Демидович, Ню Йорк, Н. Й., Роман Крупка, Озон Парк, Н. Й., д-р Ярослав Падох, Ню Йорк, Н. Й., Петро і Оксана Генґало, Філядельфія, Па., Микола Андрейко, Н. Йорк, Н. Й., Евгенія Скоцко, С і л ь в е р Спрінґ, Мд.

По 15 дол. — о. М. Харина, Філядельфія, Па., Д. Косович, Ню Йорк, Н. Й., д-р Петро Стерчо, Марбер, Па.

По 10 дол. — Осередок ОДВУ, Лігайтон, Па., І. і Люба Мосевич, Гобокен, Н. Дж., Орест Пітьо, Нюарк, Н. Д., Роман Лисяк, Амстердам, Н. Й., Богдан Гасюк, Філя., Па., Віктор Балабан, Гавстон, Тексас, інж. Ю. Крижанівський, Філя., Па., д-р А. Гудзяк, Сиракюзи, Н. Й., д-р Ю. С. Бережницький, Філя., Па., д-р Д. Савдик, Дітройт, І. Куровицький, Філя., Па., Еміль Булич, Рузвелт, Н. Й., д-р О. Фаріон, Шикаґо, Павло Майдашевський, Філя., Па., Михайло Швейко, Каліфорнія, проф. М. Тершаковець, Філя, Па., М. С. Трофіменко, В і л м інґтон, Ілл., М. Джаваґа, Філя., Па., М. Сольчаник, Ірвінґтон, Н. Дж., д-р І. Решетуха, Ню Йорк., М. В. Скорупський, Трентон, Н. Дж., С. і Ю. Процюк, Ню Йорк., інж. І. Ямрозик, Джексон Гайтс, Н. Й., Р. і М. Грабець, Клівленд, П. Квозко Л. Айленд, Н. Й., Роман Завицький, Вудсток, Па., А. К. Жиляк, Філя., Па., о. Літваковський, Дітройт, Миш., С. Скіра, Філя., Па., В. Камінський, Орфілд, Па., Г. З. Зарицький, О. і І. Гошовські, Рочестер, Н. Й., О. Татунчак, Філя., Па., д-р Володимир Михайлів, Ню Йорк., І. Кузьмин, Клівленд., Огайо, Домбчевський, Рочестер, д-р С. Карпінська, Ню Йорк, інж. Д. Мосора, Френкен, Ню Йорк., Д. Чернецький, Дітройт, інж. Нестор Ходновський, Ірвінґтон, Н. Дж., С. і В. Сливоцькі, Ню Йорк, Н. Й., В. і М. Лисий, Дітройт, Миш., Стефан Андрушків, Ню Йорк, Н. Й., П. Скалович, Бруклин, Н. Й., В. і Н. Сохан, Н. Дж., д-р І. Жовнірович, Рочестер, В. Решетилович, Дітройт, Миш., д-р Т. Решетило, Лідо, Огайо, Іван Паньчук, Батле Ґрех, Миш., С. і Д. Стовбуненко, Заіченко, Озон Парк, М. Кальба, Варрен, Миш., О. і С. Стецура, Бронкс, Н. Й., Б. і І. Лончина, Дітройт, Б. Бродин, Вудсайд, Л. Айленд, Н. Й., Е. і С. Гутович, Бруклин, Ню Йорк, В. і Р. Бровар, Гари, Інд., Б. Лотоцький Де Веліґост, Асторія, Н. Й., о. В. Грабець, Палмертон, Пан., М. Богданів, Асторія, Л. Ай., Н. Й., д-р Я. і З. Дорошак, Міннеаполіс, Мінн., інж. Б. Котис, Ню Брунсвік, Н. Дж., Л. Стельмах, Лос Анджелес, Кал., Р. Скоробогатий, Ню Йорк, А. Старов, Монтерей, Кал., А. Серединський, Дітройт, д-р Роман Филипович, Голянд, Ілл., Е. Стецьків, Тонаванда, Н. Й., д-р Т. Парфанович, Н. Й., Н. Н., Ст. Пол., Мінн., інж. Вол. Онишкевич, Ню Йорк, В. Романко, Гемтремк, Миш., С. Й. Речицький, Рочестер, Н. Й., Д. Рубаха, Гемтремк, Миш., Е. Новаківський, Філя., Па., Нестор Пінковський, Бруклин, Н. Й., К. Тучапський, Шикаґо, А. Д. Франкен, Фляшінґ, Н. Й., Й. Бойдуник, Ню Йорк, С. Букшована, Нюарк, Н. Дж., З. Терлецький, Філя., Па., Е. Скремета, Бронкс, Н. Й., Ю. Баран, Па., Л. Куделя Асторія, Ню Йорк, О. Н. Зінкевич, Балтімор, Мд., П. Войтович, Балтімор, Мд., д-р Петро Деніюс, М. Дзюбан, Дітройт, Марія Юркевич, Нюарк, Н. Дж., М. Бігун, Клівленд, Огайо, Й., Величко, Сиракюзи.

По 6 дол. — Д. Скриль, Аплетон, Віск., Ю. Котик, Балтімор.

По 5 дол. — Т. Ґераско, Шикаґо, А. Панкевич, Нюарк, Н. Дж., д-р В. Когутяк, Ютика, Н. Й., Е. Блавацька, Філя., Па., П. Грицак, Кремфорд, Н. Дж., д-р Я. Кривяк, Клівленд, Огайо, І Сірий, Філя., Па., Л. В., Ню Йорк, Н. Й., В. Мастикаш, Асторія, Н. Й., А. і І. Жилавий, Філя., Па., Ю. Ющишин, Філя., Па., д-р С. Парфанович, Дітройт, С. Е. Попюк, Ірвінґтон, Н. Дж., І. Васюта, Філя., Па., Ігор Пахолок, Бурлінґтейм, Кал., о. Стефан, Скрентон, Па., А. Жилавий, Філя., Па., о. Лев Білос, Россфорд, Огайо, М. К., Ню Йорк, Н. Й., о. В. Рабій, Ню Йорк, Я. Третяк, Філя., Па., В. Пирський, Філя., Па., Р. Журба, Філя., Па., Р. Кобрин, Ню Йорк., В. і Н. Масюк, Філя., Па., Б. Гадзевич, Гартфорд, Кон., Ґ. Аннюк, Філя., Па., Л. Ґросері, Ню Йорк, О. Блавацька, Балтімор, Ма., П. Постолюк, Джерзі Сиді, Н. Дж., д-р М. і К. Драган, Боффало, В. Ґривнак, Дітройт. Петро Собко, Бедфорд, Миш., Т. Сеняковський, Ґросс Велі, Кал., С. Андраш, Дітройт. Л. Храплива, Ню Йорк., о. Ф. Кульчицький, Трентон, Н. Дж., Е. Ковальський, Галедон, Н. Дж., І. і К. Карп, Брайт, Кал., М. Еляшевський Г е мтремк, Миш., о. Івахів, Боффало, О. Вербенець, Бронкс, Н. Й., Д. Несторович, Дітройт, О. Врублівський, Клівленд, І. Кривий, Дітройт, С. Левадович, Дітройт, О. Білинський, Аллентавн, Па., А. Гелетканич, Аллентавн, Па., Т. Чорний, Балтімор, С. Недошитко, Вудгевен, Н. Й., Т. М., Котик, Балтімор, І. Ростковив, Дітройт, Т. Шевчук, Ню Йорк, інж. Б. Турко, Райвей, Н. Дж., Б. Мазуркевич, Дітройт., Л. Я., Іваськів, Балтімор, І. і І., Кунців, Філя., Па., І. Домбчевський, Філя., Па., Богдан Уртимишин, Філя, Па., П. Боднар, Філя., Па., д-р Й. Рабій, Ютика, Н. Й., Ф. О. Равленко, Шикаґо, Т. Попович, Балтімор, В. С. Сіяк, Лос Анджелес, Кал., О. Німилович, Філя., Па., М. Соловій, Балтімор., о. д-р Гринчишин, Нюарк, Н. Дж., А. Ступа, Шикаґо, Й. Курчак, С. Дигдало, Дітройт, Г. Луценко, Філя., Па., Л. Горчаківський, Денвер, Матвій Таращук, Денвер, Шандард Парсель Сервіс, Й. Овсянецький, Філя., Па.

4 дол. — о. Т. Атаманюк, Трентон, Н. Дж.

По 3 дол. — Я. Монастирський, Дітройт, А. Омельський, Асторія, Л. Айленд, М. і А. Діккей, Ню Йорк.

2 дол. — М. Презімірський, Філя., Па.

СЛУХАЙТЕ! ГОВОРЯТЬ УКРАЇНСЬКІ В'ЯЗНІ ІЗ ТЮРЕМ І ВИПРАВНО-ТРУДОВИХ ТАБОРІВ СССР

„О життя! Я гойдаюсь на хвилях твоїх". Знову на Сході — в таборі. За двадцять сім років в Росії я доволі стомилася за рідною землею. Бувало, стоїш на пероні Київського вокзалу — і вже з нього відчуваєш дихання України. Мов з її легенів обдмухують поїзди московське повітря пахощами її ягід, садів, меду, стиглої пшениці. Перенесу і цю скорботу.

(З листа
Євгенії Кузнєцової
з табору в Потьмі.
„Лихо з розуму")

„Кожна людина має право на свободу переконань і на вільне вираження їх, це право включає свободу безперешкодно придержуватись своїх переконань і свободу шукати, одержувати і розповсюджувати інформацію і ідеї будь-якими засобами і не залежно від державних границь".

(З „Загальної
декларації прав людини",
цитованої Іваном Гелем
в листі з табору.
„Лихо з розуму")

Державний звинувач заявив, що національна проблема вирішена. Мед би вашими вустами пити, державний звинувачу. Чи можна вважати рішеною національну проблему, наприклад, у Російській Федерації, де сотні тисяч українських дітей не мають можливости отримувати хоч би восьмирічну освіту на рідній мові? А росіянам створена така можливість на Україні.

(З останнього слова
Михайла Гориня
на суді у Львові.
„Лихо з розуму")

В системі Дубравлагу відбуває срок і група українських інтеліґентів м. Караганди — Ю. Долішній і інші, приводом до оскарження яких послужив факт, що вони домагалися відкрити для своїх дітей українську школу — право, ґарантоване Конституцією СССР.

(З листа
С. Караванського
голові Спілки
Журналістів України.
„Лихо з розуму")

Даремно на протязі століть намагалися гнобителі знищити українську культуру, мову, але народ вистояв проти ворожої навали, і його не залякати ніякими репресіями. . . Бути українцем свідомим своєї національної гідности, не є „шкідливий вплив", а обов'язок чесної людини. Зрікатися свого, національного — принизливо і аморально.

(Опанас Заливаха,
в листі до голови
Верх. Суду УРСР.
„Лихо з розуму")

Коли б якомусь подорожньому поза усі категоричні заборони вдалося побувати в таборах для політв'язнів в Мордовії, яких тут є аж шість, то він би був надзвичайно вражений: тут за тисячі кілометрів від України, на кожному кроці він почув би виразно українську мову на всіх діялектах сучасної України. . .

(Михайло Масютко,
жовтень, 1966,
табір ч. II,
Мордовська АРСР)

Вкладку „За солідарність з українським народом" підготовили й зредагували: Юрій Пундик і Осип Зінкевич.

Увага! Ню Гейвен, Конн. Увага!

Т-ВО ПРИХИЛЬНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ — ВІДДІЛ в НЮ ГЕЙВЕН, Конн.

повідомляє, що

в неділю, 9-го червня 1968 року

в 6:00 год. веч.

в залі УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

569 Джордж вулиці

— відбудеться —

АКАДЕМІЯ

присвячена

42-ій РІЧНИЦІ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ

св. п. Симона Петлюри

Голови Директорії і Головного Отамана Військ Української Народньої Республіки

На Академії виступить з доповіддю — ВП. Іван Заковоротний

В мистецькій частині беруть участь: оперова співачка — Тамара Лихолай, відомий співак — Юрій Ковінько.

Музичний супровід — Проф. Ю. Цибрівський.

УПРАВА ТОВАРИСТВА

ПЕРТ АМБОЙ і ОКОЛИЦЯ!

В неділю, 9-го червня 1968 року

о год. 3:00 по пол.

в приміщенні

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

при 760 State Street — Perth Amboy, N.J.

— відбудуться —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

Окружного Комітету Відділів УНС

в яких повинні взяти участь Урядовці, Представники та конвенційні Делегати ось таких Відділів УНСоюзу:

104, 155, 168, 209, 294, 312, 332, 342, 344, 349, 353, 372

з місцевостей

Перт Амбой, Плейнфілд, Бавнд Брук, Айселин, Картерет, Рагвей, Менвил, Раритан і Ню Бронсвик

В зборах візьмуть участь:

ЯРОСЛАВ ПАДОХ, головний секретар;

СТЕПАН ГАВРИШ, гол. радний і обласний ор- організатор

До участи в зборах запрошуємо також всіх Членів УНС та Українських Громадян цих місцевостей.

ЗА ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ:

Теодор ТРЕНЗЕЛЮК, предсідник — Інж. Володимир ЯНІВ, секретар

ВІДПУСТ

в ҐЛЕНКОВІ, Л. Ай., Н. Й.

при МОНАСТИРІ СВ. ЙОСАФАТА

— відбудеться —

в неділю, 9-го червня 1968 р.

ПОРЯДОК СВЯТИХ ЛІТУРГІЙ:

Год. 7, 8, 9 і 10 — Читані Літургії

Год. 11:30 — Архиєрейська Св. Літургія, яку відправить

Кир ЙОСИФ ШМОНДЮК

Стемфордський єпископ

Год. 4-та по пол. — Молебень.

Запрошується всіх Вірних до численної участи.

Літературно-Мистецький Клюб у Філядельфії, Па.

П'ятниця, 7. червня 1968

Заля ТРИЗУБА, 4932 Н. вул. Брод

Д-Р ГРИГОР ЛУЖНИЦЬКИЙ

Доповідатиме на тему: „Молода Муза" в українській модерній літературі.

Твори читатимуть: Зоя Граур і Люба Ковалишин.

Початок о год. 6:30 вечора

ВШ. Громадянство ввічливо прохаємо про приявність. Вступ за датком 1.00 дол., для молоді 1 дол.

Після доповіді відбудуться

Загальні Збори Членів Клюбу

З діяльности Фронту Поневолених Націй в Ню Йорку

(О.С.) Ню Йорк старанно підготовляється до відзначення Тижня Поневолених Націй вже від початку цього року. На засіданню окремого комітету під головуванням судді Метюса Троя, 21-го лютого намічено програму в присутності представників понад 25 націй. При цій нагоді Михайло Шпонтак виголосив промову в честь судді М. Троя, а присутні відспівали йому многоліття. На засіданні 22 березня устійнено деталі програми, відправ в катедрі св. Патрика в Ню Йорку, маршу по П'ятій Евню до Об'єднаних Націй, окремої зустрічі та винесення відповідних резолюцій, як також відбуття публічного зібрання на закінчення Того Тижня в Центральнім Парку, з участю співаків та танцюристів поневолених націй.

Комітет Поневолених Націй з суддею М. Троєм на чолі має піддержку від Американських Приятелів Антибольшевицького Бльоку Народів в Ню Йорку, і тому той комітет має успіх серед американців.

Крім участи у відзначенню 10-річчя Болгарського Визвольного Фронту, де українці взяли активну участь 2-го березня, взято участь теж і у відзначенні 50-річчя незалежности Білоруси, яким провадив інж. Анатоль Пласкачевський, активний член АПАБН та ТПНацій.

На засіданні Американських Приятелів АБН 9-го квітня 1968 р. в мадярськім клюбі в Ню Йорку обговорено імпрезу Фолкльору Поневолених Націй, де виступав відомий танцювальний український гурток Осередку СУМА ім. ген.-хор. Т. Чупринки в Ню Йорку під керівництвом Олега Ґензи та гуртки інших національностей 27 квітня 1968 р. в год. 7,30 веч. у Фешен Інституті при 225 Вест 24-та вул. в Ню Йорку.

Порушено справу відзначення Тижня Поневолених Націй, участь АП АБН в Світовому Конґресі АБН в Лондоні, прийняття нових членів до АП АБН та, що найважніше, з радістю прийнято відомість д-ра Ів. Дочеффа, що болгари відзначили президента АБН Ярослава Стецька Золотою Медалею, за його працю у визволенні Болгарії з під большевицько-комуністичного режиму. Цілий фронт Поневолених Націй в Ню Йорку старанно готовиться до Тижня Поневолених Націй.

Відділи УНСоюзу БАСЕЙНУ ТВЕРДОГО ВУГІЛЛЯ!

В суботу, 8-го червня 1968 року

о год. 7-ій веч.

в ST. MARY'S UKRAINIAN CATHOLIC CHURCH HALL

210 W. Blaine St., McAddo, Pa.

— відбудуться —

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Окружного Комітету Відділів УНСоюзу

в яких повинні взяти участь Урядовці, Конвенційні Делеґати та Представники наступних Відділів УНСоюзу:

Бервик 164, 333	Мек Аду 7
Централія 90	Майнерсвил 78, 265
Колдейл 201	Мт. Кармел 2
Фреквил 242, 382	Нортгумберленд 357
Фріленд 429	Шамокін 1
Гезлетон 85, 314	Шенандоаг 98
Магоней Сити 305	Ст. Клер 9, 31, 228
Магоней Плейн 365	

В ПРОГРАМІ:

1. Звіти Окружної Управи і дискусія;
2. Доповіді головних урядовців;
3. Вибір Окружної Управи і Контрольної Комісії;
4. Прийняття пляну праці Округи на 1968 р.;
5. Святочне вручення пляки Клюбу Заслужених Союзовців новому членові Михайлові Гентишеві.

У Зборах візьмуть участь:

ВОЛОДИМИР СОХАН, заст. гол. предсідника;

СТЕПАН ГАВРИШ, гол. радний і обласний організатор

До участи в Зборах запрошені також всі Члени УНСоюзу і загал українського громадянства околиці.

М. Гентош, голова

Г. Словік, секретар — С. Мазур, місто-голова

Негайно після Окружних Зборів у цім самім приміщенні

— відбудеться —

Нарада Ювілейного Комітету для 75-річчя УНСоюзу

на яку запрошені члени Комітету та представники Окружних Комітетів УНСоюзу Округ Філядельфії, Алентавну, Скрентону, Вілкс Беррі і Басейну Твердого Вугілля. Проситься всі ці Округи вислати своїх делеґатів в особах голов, секретарів і інших членів.

ЗА ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ:

Г. Словік, секретар — В. Чернега, голова

ЗЕЛЕНОСВЯТОЧНА ЗБІРКА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ БРАТСТВА „БРОДИ-ЛЕВ" ІНК. „ОХОРОНА ВОЄННИХ МОГИЛ". ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО: "BRODY LEW" INC., 140 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10003

Свято Тараса Шевченка

24-го березня 1968 р. відбулось свято в українськім народнім домі, в честь українського великого поета Тараса Шевченка, що підготовив місцевий Відділ УККА при співпраці СУМА і Укр. Нар. Дому. Свято відкрив голова відділу УККА п. М. Тимків, привітавши гостей посадника міста з дружиною, і святочну громаду. По відкриттю наші юносумівці відспівали американський гимн, а опісля заповіт Шевченка. Реферат на тему „Т. Шевченко — поет і борець за волю України" виголосив п. М. Янович. Доповідач згадав у доповіді і про сучасний стан на Україні. Заля, що була виповнена по береги, прийняла доповідь гарячими оплесками.

Панна Анна Дмитраш, яка закінчила університет в Конектикаті, виголосила реферат по англійськи, за що присутні нагородили її бурею оплесків.

Програму свята продовжував квартет бандуристів в складі: Левицький, Юркевич, Івашко і Біленький, котрі виконали чотири пісні. Бандуристи своїм співом зворушили присутніх так, що неодному покотились сльози, а по кожній пісні були рясні оплески.

Після того наші учні Рідної Школи під керівництвом пані Вілекорта Христини, віддеклямували „Привіт Тарасові". Такі діти брали участь: С. Повалюк, М. Мотиль, П. Мурин і А. Федун. „Гамалію" деклямували Б. Краковецький, і І. Тучкевич. „Зоре вечірня" деклямувала М. Осовська, а „Сонце заходить" І. Майнич. „Реве та стогне" гарно співали учні Рідної Школи. Вони вив'язались гарно з своїх завдань, за що належиться подяка учительці пані Х. Вілекорта. Квартет Бандуристів виконав ще кілька пісень, а присутні приневолювали їх співати пісень на додаток. Закриваючи свято, містоголова УККА п. М. Плеш зложив щиру подяку всім присутнім і всім виконавцям програми. На закінчення всі присутні відспівали „Ще не вмерла Україна".

І. Г.

Відзначено незалежність Хорватської держави

Одна з поневолених націй Хорватія, яка 10-го травня 1941 р. по сотках років виборола собі самостійність, яку втратила по другій світовій війні, — 14-го квітня 1968 р. відзначила в німецькій гімнастичній залі в Асторії свій День Незалежности.

В обширній залі вдекорованій амер. та хорв. прапорами і портретами, за столами засіло багато гостей та хорватських патріотів, яких привітав Анти Грубеша від організації Охоронців Хорватської Волі. Після відспівання американського та хорватського національних гимнів, о. Вітомір Налетіліч, відмовив молитву за волю Хорватії. Керівник програми Анти Грубеша привітав відпоручників поневолених націй та гостей і для привіту уділив слово голові Американських Приятелів АБН та президентові Болгарського Національного Фронту д-р Ів. Дочеффові, д-р Ол. Соколишинові, від Відділу УККА та Комітету Тижня Поневолених Націй в Асторії, представникові американської молоді — Дженінґсові та представникові Північного Кавказу — Ешлен Бєкові. Він привітав та представив пані Пєтюю Гайлер від організації „Американських Приятелів Тібету", та інших.

Святочну промову по хорватськи виголосив гість з Арґентини, генерал Іво Геренчіч, кол. шеф штабу усташів в уряді д-р Анти Павеліча. Гість представив історію повстання незалежної Хорватії 1941 р., коли і Україна 30-го червня 1941 р. у Львові проголосила Відновлення Української Державности з доручення ОУН під керівництвом Ст. Бандери з прем'єром Ярославом Стецьком. Він говорив про упадок тої держави та про сучасний режим, який поневолив Хорватію. Закликав він до дальшої боротьби за відновлення незалежної хорватської держави. Його слово часто переривано оплесками.

Від македонців виступав з привітом Джордж Загаєв і д-р Анти Статовіц. Опісля деклямували хорватські вірші, а співак з Загребу Йожо Валас відспівав кілька хорватських патріотичних та народних пісень.

(О. С.)

ЕКОНОМІКА УССР „ПЕРЕГНАЛА АМЕРИКУ"

Газета для комсомольців і молоді „Молодь України" з 25 травня порадувала своїх юних читачів твердженням, що Україна нині „має новочасну, розбудовану промисловість і прекрасні науково-технічні кадри. Україна перевершує США, Анґлію, ФРН, Францію та інші передові капіталістичні країни кількістю виробництва на душу населення заліза, сталі та залізної руди". Можливо хтось із читачів задумається над питанням, куди ж зникає це добро з України, в якій постійно всього не вистачає?

З НАШИХ БУДНІВ

ПОЖНИВ'Я ФЕСТИВАЛЮ

Поволі-поволі вияснюється загадка, чому мої добрі сусіди і земляки з Бібрецького повіту, панство Татухи, не взяли участи у фестивалі українських фільмів, продукції Василя Авраменка, що відбувся ранньою весною цього року в Ню Йорку. Їхня відсутність на тому фестивалі трохи мене здивувала, бож мені було відомо, що дорогі земляки з одушевленням прийняли вістку про те, що корифей українського танку, маестро Авраменко, живий та цілий вернувся з Австралії і по коротких відвідинах в Ню Йорку вибирається на сталий побут до Голлівуду.

— Ади, — сказала з подивом пані Татушиха, приглядаючись фотографії маестра в „Свободі", — що за чудодиво, що той Авраменко ні крихітки не змінився: так само молодо й бадьоро тут виглядає, як тоді, коли приїхав з старого краю! Здається, що й ту саму баранкову шапку на голові має.

— Тут справа не в шапці і не в шараварах, — махнув рукою пан Татух, — а в тому, що чоловік обійшов уже кілька ювілеїв, а ще далі тримається в активній службі Україні! Скажу тобі щиру правду — я вже трохи заскучав за його „Марусею". Хоч і бачив цю фільму сто п'ятдесят разів, то завжди мене тягне ще раз на неї подивитися. Се може тому, що вона нам нашу молодість пригадує, — зідхнув задумано.

— Підемо, підемо, подивимось, — ти на Марусю, я на Гриця, — сказала пані Татушиха, засуваючи на голову весняний капелюшок, закосичений різними квітками, ягодами і грибами. — А тобі, небоже, — додала, — і не треба тикета купувати: тебе так пустять.

— Чому б то мене мали так пускати? — здивувався пан Татух.

— А ти хіба не читав, що в газеті надруковано: для інвалідів вступ вільний.

Ці жінчині слова, хоч і сказані півжартом, подіяли на пана Татуха так, що його запал оглядати „Марусю" зразу остиг і погас, спопелів, можна б сказати.

— Велл... То я в тебе вже інвалід? — спитав з жалем та огірченням.

— А що, може, герой? — тортурувала його далі словами пані Татушиха. — Якби ти був герой, то не дав би себе гіппісам витиснути з твоєї лавки в парку, котру ти засидів і завживав ще за президента Рузвелта! А тепер не можеш собі місця знайти, не маєш, хоч гинь, де присісти, газетку почитати.

— Ти вже тим не турбуйся, — відповів холодним тоном пан Татух. — Я вже маю своє місце давно зарезервоване — на Оливній горі. А до кіна пошукай собі, небого, іншого партнера, — якогось героя! Перейдися лиш по Другій евню, а надибаєш повно таких героїв з коров'ячими дзвіночками на шиї.

І так родинний культпохід на фільмовий фестиваль маестра Авраменка не відбувся. З цього виходить наука всім імпресаріям — не друкувати в пресі реклямових закликів, що обіцяють інвалідам безплатний вхід на імпрезу. Чоловіча половина людства, тобто панове мужчини, не долюбляють таких епітетів, як „інвалід", — будь то він цивільний чи військовий.

Ікер

У глибокому смутку повідомляємо, що травня, дня 28-го Р. Б. 1968, в Ню Йорку, помер і відійшов від нас у Святу Вічність — член Ради Гетьманського Руху

бл. п. Побратим ВІКТОР ЦИМБАЛ

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Висловлюємо наше сердечне співчуття засмученій Дружині покійного Побратима.

ПРЕЗИДІЯ РАДИ ГЕТЬМАНСЬКОГО РУХУ

Ню Йорк, 29 травня 1968 р.

Замість квітів на свіжу могилу Дорогої Кузинки

бл. п. НАТАЛІЇ з ВЕНҐРИНОВИЧІВ ПАЧОВСЬКОЇ

складають 50.00 долярів на Фонд Катедри Українознавства

Люба і Володимир ДЕЛЬКЕВИЧІ

Замість квітів на могилу

бл. п. ЕВДОКІЇ ДОМАШЕВСЬКОЇ

складають 20.00 долярів на видання журналу „Гуцулія"

Маріян і Іванна КОЦ

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. ВОЛОДИМИРА РУДЕНСЬКОГО

на будову церкви св. Софії в Римі зложили 50.00 долярів

Ірина, Андрій, Віра і Марта РУДИКИ

В пам'ять

бл. п. проф. МИКОЛИ ЄРШКІВСЬКОГО (ОЧЕРЕТА)

зложили 50.00 долярів на Фонд Катедри Українознавства у Гарвардському Університеті

Марійка і Іван ЧЕРЕШНЯ

Замість квітів на могилу

бл. п. адв. МИРОНА ЛУШПИНСЬКОГО

зложили 50.00 долярів на Фонд Катедри Українознавства у Гарвардському Університеті

Марійка і Іван ЧЕРЕШНЯ

Замість квітів на свіжу могилу нашого Найдорожчого Дідуся

бл. п. о. ДМИТРА МИГОЦЬКОГО

складаємо 20.00 долярів на будову собору св. Софії в Римі

Василь і Марійка ТЕРШАКІВЦІ

Замість квітів на свіжу могилу нашого Дорогого Вуйка

о. Крилошанина ДМИТРА МИГОЦЬКОГО

складаємо 15.00 долярів на будову собору св. Софії в Римі

Родина РОСОЛЯКІВ з Торонта

Нюарк, Ірвінґтон й околиця!

МІСЦЕВИЙ ВІДДІЛ ТОВАРИСТВА ЗА ПАТРІЯРХАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ — УРЯДЖУЄ

ПОЇЗДКУ АВТОБУСАМИ НА СТРІЧУ

ЇХ БЛАЖЕНСТВА ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА і КАРДИНАЛА

Кир ЙОСИФА СЛІПОГО

в Торонто, Канада, в днях 15 і 16 червня ц.р.

ВИЇЗД в суботу, о год. 6-ій рано. • ВІДЇЗД з Торонта около 6-ої год. веч. в неділю.

Про ближчі інформації і зголошення проситься телефонувати за дня до:

п. Надя Мандрусяк — 362-3476 — Я. Бігун — 763-1732

веч. — д-р Роман Кравчук — 372-3385 — М. Кормило — 374-7064

О. Голинський — 399-1378

Зголошення найдальше до четверга, 6-го червня 1968 р.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ АМЕРИКИ ВІДДІЛ НЮ ЙОРК

і

КАРПАТСЬКИЙ ЛЕЩЕТАРСЬКИЙ КЛЮБ — Н. Й.

— влаштовують —

ВЕСНЯНУ ТОВАРИСЬКУ ЗУСТРІЧ

в днях 8-го і 9-го червня 1968 року на Оселі УНС „СОЮЗІВЦІ"

ПРОГРАМА ЗУСТРІЧІ:

Субота, 8-го червня:

1. Реєстрація. Окружна конференція Головної Управи ТУІА з Членами Відділів, Східніх Стейтів. Початок о год. 1-ій по пол.
2. Внутрішньо клюбово-тенісові змагання КЛК. Початок о год. 11-ій перед пол.
3. Коктейл у „Веселці" від год. 6-ої по пол.
4. Спільна Вечеря о год. 7-ій веч. Музично - концертова програма в якій виступатимуть: пані Христя Дурбак, Галина Лев, Оксана Равлюк, Гелена Гаймур. Грає оркестра „АМОР". Співає Ігор Раковський.

Неділя, 9-го червня:

Богослуження в Каплиці „Союзівки"

Спільний обід.

Розваги.

ВП. Гостей і Членів Товариств проситься замовляти кімнати в УПРАВІ СОЮЗІВКИ: тел.: (914) 626-5641

ШИКАҐО і ОКОЛИЦЯ!

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Шикаґо, Ілл.

повідомляє, що

в п'ятницю, 7-го червня 1968 року

в год. 7:30 вечером

в залі КЛЮБУ ім. полк. Є. КОНОВАЛЬЦЯ

при 2435 Вест Шикаґо Евню, Шикаґо, Ілл.

— відбудуться —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОКРУЖНІ ЗБОРИ

в яких обов'язані взяти участь члени Окружної Управи, Голови, Секретарі, відділові Організатори та конвенційні Делеґати наступних Відділів:

17, 22, 33, 35, 80, 100, 103, 106, 107, 111, 114, 125, 131, 136, 139, 157, 176, 190, 220, 221, 243, 250, 252, 259, 301, 335, 379, 395, 399, 423, 425, 452, 472, 499.

У ПРОГРАМІ НАРАД:

1) Звіт Головних Урядовців про перебіг та рішення Гол. Уряду УНС на річних нарадах в травні ц. р.
2) Звіт і доповідь обл. організатора і головного контролера Володимира ГІРНЯКА
3) Обговорення пляну кампанії для приєднування нових членів у ювілейному році „Свободи" та схвалення пляну діяльности Округи і Відділів у 1968 р.
4) Обговорення бенкету, присвяченого 75-літтю органу УНСоюзу „Свобода".

У зборах візьмуть участь:

Заступник гол. предсідника Степан КУРОПАСЬ

Головний касир Петро ПУЦИЛО

Головні контролери: Іван ІВАНЧУК та Володимир ГІРНЯК

Головні радні: Гелен ОЛЕК, Тарас ШПИКУЛА та Мирон КУРОПАСЬ

ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ:

Іван ІВАНЧУК, голова — Теодозій НОСІЄВИЧ, секретар

ГАРВАРДСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ними славістичними видавництвами, що виявили зацікавлення взяти на себе видання заплянованих Гарвардських Українознавчих серій. Комітет дав повновласть своєму голові (що в червні по дорозі на Близький Схід, куди він їде у студійних справах, буде в різних країнах Европи) переговорювати із трьома видавництвами і вибрати одно із них, що дає найкращі умови.

Приймаючи до уваги, що треба відновити і утвердити стійку базу українських гуманістичних наук, комітет прийшов до висновку, що видавничу справу треба базувати на всесторонно обдуманій довголітній програмі. Плянується мати десятилітній договір із вибраним видавництвом, даючи йому до диспозиції принаймні $ 50 тисяч (у річних ратах по принаймні $5.000). Тільки маючи запевнену постійність, комітет та вибране видавництво зможе вив'язатися із такого серйозного завдання.

Відносно бібліотечних справ голова комітету подав свої колегам звіт із конференції, що її він відбув тогож дня ранком (год. 10-11) із дирекцією гарвардської бібліотеки. Присутні були: директор М. Фейнзод, головний бібліотекар Д. Браянт та голова слов'янського відділу Ч. Гредлер, і голова комітету.

Дирекція бібліотеки ще раз підтвердила, що вона зацікавлена у найкращому розвиткові українських колекцій. Щоб це осягнути, потрібно співпраці із комітетом та українським громадянством, зокрема якщо йдеться про рідкісні видання, журнали, архівні матеріяли, тощо, яким бібліотека радо дасть місце.

Було домовлено, що комітет запропонує деканові дати на акад. рік 1968/69 на посилення українознавчих фондів суму $5.000, і що принаймні ця сума буде до диспозиції бібліотеки у ближчому майбутньому.

Ця сума має мати таке призначення:

а) $1.000 будуть вжиті на посилення закупу нових українознавчих видань;

в $4.000 має бути початком першої п'ятилітної акції пляново фільмувати рідкісні серії та журнали, що необхідні для дослідницької праці. Комітет у співпраці із слов'янським відділом бібліотеки має підготувати списки таких видань, а бібліотека маючи прекрасні зв'язки з відносними бібліотеками і маючи забезпечену матеріяльну базу для такого підприємства, буде реалізувати плян. Тут входитимуть такі видання як напр. губернські чи епархіяльні „Відомості" (Київські, Чернігівські і т. д.), повні прецінних джерельних матеріялів.

Голова слов'янського відділу бібліотеки повідомив голову комітету, що його відділ вже із свого власного бюджету почав акцію в тому напрямі після того, як університет рішив створити українознавчі катедри. Він з гордістю подав до відома, що якраз кілька днів тому бібліотека дістала мікрофільм повного комплету одного з найважніших українознавчих журналів, а саме „Київської Старини" (1882-1907).

Комітет прийняв до відома звіт свого голови і рішив апробувати суму $5.000 на потреби бібліотеки.

Член комітету, проф. Г. Лянт, голова слов'янського департаменту університету заявив, що відтепер його департамент забезпечить (із свого бюджету) кожного року початковий курс української мови. Цей курс буде під опікою проф. Лянта.

Крім того проф. Лянт подав до відома, що він у співпраці з іншим членом слов'янського департаменту проф. Андерсеном готовить (на кошти слов'янського департаменту) університетський підручник української мови для американських студентів.

Дня 28-го травня (год. 10-11) голова комітету подав Деканові Гуманістичного факультету Франкліну Л. Фордові звіт із засідань комітету із обговореним тут проєктом бюджету. Декан висловив признання комітетові за добре продуманий плян праці і затвердив його повністю. Він жалів, що семинар проф. Оглоблина не міг попасти в каталог (з огляду на спізнену пору; каталог готовиться до друку вчасною зимою, а тоді ще не було договорення з ФК-У), але заявив, що він прикладає до цього велику вагу, що відомість про семинар буде подано осінню у додатку до каталогу.

З великим зацікавленням він вислухав проєкт видавничої справи. Він заявив, що не сподівався, що комітет ще цього року буде в стані взятись за цю складну проблему.

Дня 29 травня (2.30-3.30) відбулася конференція голови Комітету із директором Гарвардського Університетського В-ва (Harvard University Press) п. Марком Керролом. Головною темою було обговорення видавничих проєктів Комітету і узгіднення принципів співпраці. Гол. Комітету знав особисто п. Керрола від кількох літ; він декілька разів був запрошений Гарвардським університетським Видавництвом подавати оцінки рукописів, що їх п. Керрол задумував видавати. Досі Видавництво — як це має місце і з іншими університетськими видавництвами — концентрувало свою увагу на працях в англійській мові із можливим високим тиражем. Тому велике зацікавлення, що його виявив дир. Керрол до українського проєкту було для голови приємною несподіванкою.

Директор Керрол прямо заявив, що склад Комітету Українських Студій, що до нього увійшли професори зі світовим іменем, гарантує якість. Тому він не бачить причини, чому Гарвардське Університетське Видавництво не може перебрати заплянованої серії на таких самих умовах, як европейська комерційна фірма, або навіть дати ще кращі умовини.

Очевидно, він не може зараз прийняти остаточного рішення, бо воно в руках Комітету (Борд), Але 10 червня відбудеться чергове засідання цього Комітету і він поставить справу видання української серії як першу точку нарад.

Зразу після засідання він повідомить голову Комітету про рішення.

Якщо б виявилось, що Комітет Гарвардського університетського Видавництва міг би перейняти тільки частину пропозицій Комітету українських студій, тоді не буде ніяких застережень, щоб друга серія мала фірму Гарвардського університету, хоч буде видаватися комерційною европейською фірмою.

Як бачимо, маючи до диспозиції покищо відносно скромну (але постійну!!!) суму $20,000 річно, Комітет Українських Студій Гарвардського університету може розпочати і проводити в життя свою величаву програму: відродити українську гуманістичну науку, базу для духового розвитку українства.

ЗАСІДАННЯ НАУКОВОЇ РАДИ

Дня 25 травня (год. 11-12:30) відбулося у приміщенні Українського Інституту Америки в Ню Йорку чергове засідання Президії Наукової Ради. Основним питанням — як і попереднього засідання — було опрацювання нового правильника Наукової Ради, достосованого до змінених обставин.

Президія взяла як базу проєкт правильника, опрацьованого проф. М. Чировським із додатками проф. Я. Білінського, та проєкт проф. М. Богатюка. На їх підставі узгіднено нове завдання Наукової Ради, що тепер повинна стати дорадчим і координаційним тілом. У проєкті передбачається, що Наукова Рада дораджує катедрам українознавчих наук при університетах Америки за посередництвом відповідних університетських комітетів. Вдержуючи тісний зв'язок із ФКУ та широкими колами зорганізованого українського громадянства, Наукова Рада рівнож координує питання плянування українознавчих студій та наукового доросту в ділянках українознавчих наук.

Остаточна редакція нового правильника буде приготована на черговім засіданню Наукової Ради, що відбудеться у другій половині серпня, або на початку вересня 1968 р. в Гарвардськім університеті. Проєкт правильника буде поданий до обговорення і затвердження повної Наукової Ради в жовтні 1968 р. в Ню Йорку.

Секретар Президії Наукової Ради проф. Я. Білінський передав на сім місяців пост секретаря проф. М. Богатюкові, з огляду на свою студійну подорож до Тунісу.

Омелян Пріцак

Вінніпег готується до гідної та достойної зустрічі з Кардиналом Сліпим

(Закінчення зі стор. 1-ої)

кої Громади. Господарем бенкету буде сенатор Павло Юзик. Концертові точки виконає хор УНО під управою Вол. Климкова.

В неділю 23-го червня буде відправлена Архиєрейська Соборна Служба Божа в сослуженні всіх наших Владик, Протоігуменів та духовенства. Соборна Служба Божа відбудеться в однім з кращих міських парків — Ст. Джанс, а на випадок непогоди в одній з найбільших міській залі Міської Авдиторії. Співає хор під управою Юрка Гнатюка.

В понеділок 24-го червня буде молебень в катедрі св. Володимира і Ольги і зустріч з українським громадянством в школі Сестер Служебниць.

У вівторок 25-го червня Достойний Гість відвідає прем'єра Манітоби і посадника міста Степана Дзюбу.

В середу 26-го червня відвідини і зустріч з вірними в містечку Давфин. Ця околиця замешкана в більшості українцями.

В четвер 27-го червня відвідини оо. Редемптористів і їх Колегії св. Володимира в Роблині та поворот до Вінніпегу.

В п'ятницю 28-го червня о год. 3.45 по пол. відлет до Едмонтону і приїзд туди вечером о год. 5:20.

Ця намічена програма відвідин і зустрічі з нашим Кардиналом, залежно від обставин може бути змінена. З Едмонтону, Достойний Гість відвідає теж і Саскатунську Єпархію, опісля виїде до столиці Канади, до Оттави, де Апостольський Делегат приготовить нашому Князеві Церкви зустріч з дипломатичним корпусом.

УКРАЇНСЬКА МОВА В ШКОЛАХ МАНІТОБЩИНИ

Вінніпег. — Міністер освіти в провінції Манітоби в Канаді Дж. Джансон повідомив, що з початком навчального року 1969 вивчення української мови у всіх урядових школах розпочнеться від сьомої кляси, а в 1969-70 навчальному році буде поширене й на 8-му клясу всіх шкіл. Українська мова має повновартний статус на Манітобському університеті. Справа вивчення української мови і літератури в тій частині Канади це скорше справа українських батьків та їхніх дітей, аніж уряду, який у цій справі у всьому йде назустріч.

„КОМСОМОЛЬСКАЯ ПРАВДА" ПРО ОУН

У передовиці московської „Комсомольської Правди" з 28 травня під наг. „Півстоліття в дорозі", про „бойові операції совєтських прикордонників" наведено такий приклад: „25 травня 1945 р. ОУНівцям вдалось захопити в бою єфрейтора Н. Шнирікова. Страшно вони мучили прикордонного бойця, але він мовчав. Тільки на запитання керівника банди: „Ти що ж, комуніст?" — хоробрий комсомолець відповів: „Раз прикордонник, значить комуніст"... Газета закликає „бути пильним на кордонах СССР, де можна зустрітись з несподіваним, спритним і підступним ворогом".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 9-го ЧЕРВНЯ 1968 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запорозька Січ — 367 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр. Амер. Клюбі. Просяться чл. прибути. — П. Дзюба, гол., Т. Песко, кас., В. Попович, секр.

БАЛТИМОР, Мд. Місячні збори Б-ва Пресвятої Тройці — 320 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр. Горож. Клюбі при 3101 O'Donnell St. Проситься чл. прибути на збори і вирівняти свої вкладки. — Т. Хай, предс., І. Малко, секр.

GARY, Ind. Піврічні збори 100 Відд. ім Т. Шевченка о год. 2-ій по пол. в залі Пітман Сквер, 51-ша і Пенсильвенія вул. На порядку: звіт Контрольної Комісії, справа чл. вкладок та інші важні справи. Проситься членство прибути. — В. Бабяк, предс.

НЕДІЛЯ, 16-го ЧЕРВНЯ 1968 р.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва І. Франка — 334 Відд. о год. 1-ій по пол. при Вест Сайд Федерал Сейвінгс, 5839 Ridge Rd., Parma, Ohio. Проситься вирівняти чл. вкладки. — М. Задерецький, предс., І. Холодняк, рек. секр., С. Бохонок, фін. секр.

Розшуки

Хто знає судьбу РОЗАЛІЇ КОВАЛЬЧУК яка 1939 р. проживала в Ню Йорку та її тіточного брата ПЕТРА ШАНДРОВСЬКОГО з Станиславова. Пошукує сестра з краю. Прошу ласкаво голоситися на адресу:
S. Lewytska
210 W. Blaine Street
McAdoo, Pa. 18237

ТАРЗАН, Ч. 6007. Лови на леопарда...

— Ці ловецькі собаки вишколені зокрема до ловів на великих котів... Вони хоробрі й інтелігентні — вияснював Ед Пейс.

— Та коли ви вживали собак для вислідження леопарда, — питався мавполюд, — то нащо вам засідки?

— Тому, що трапився дивний парадокс, — лементував письменник. — Мисливець став предметом лові!